

Integralen van tweede en derde klasse

Werner Peeters

Integralen van tweede klasse

= rationaal samengestelde goniometrische functies

$$\int f(\sin x, \cos x) dx$$

Integralen van tweede klasse

= rationaal samengestelde goniometrische functies

$$\int f(\sin x, \cos x) dx$$

⇒ 5 mogelijkheden

Integralen van tweede klasse

= rationaal samengestelde goniometrische functies

$$\int f(\sin x, \cos x) dx$$

⇒ 5 mogelijkheden

- Substitutie $\operatorname{tg} \frac{x}{2} = t$

Integralen van tweede klasse

= rationaal samengestelde goniometrische functies

$$\int f(\sin x, \cos x) dx$$

⇒ 5 mogelijkheden

- Substitutie $\operatorname{tg} \frac{x}{2} = t$
- Substitutie $\operatorname{tg} x = t$

Integralen van tweede klasse

= rationaal samengestelde goniometrische functies

$$\int f(\sin x, \cos x) dx$$

⇒ 5 mogelijkheden

- Substitutie $\operatorname{tg} \frac{x}{2} = t$
- Substitutie $\operatorname{tg} x = t$
- Substitutie $\sin x = t$ of $\cos x = t$

Integralen van tweede klasse

= rationaal samengestelde goniometrische functies

$$\int f(\sin x, \cos x) dx$$

⇒ 5 mogelijkheden

- Substitutie $\operatorname{tg} \frac{x}{2} = t$
- Substitutie $\operatorname{tg} x = t$
- Substitutie $\sin x = t$ of $\cos x = t$
- Halverings–en verdubbelingsformules

Integralen van tweede klasse

= rationaal samengestelde goniometrische functies

$$\int f(\sin x, \cos x) dx$$

⇒ 5 mogelijkheden

- Substitutie $\operatorname{tg} \frac{x}{2} = t$
- Substitutie $\operatorname{tg} x = t$
- Substitutie $\sin x = t$ of $\cos x = t$
- Halverings–en verdubbelingsformules
- Recursie

Methode I: substitutie

$$\operatorname{tg} \frac{x}{2} = t$$

Methode I: substitutie $\boxed{\operatorname{tg} \frac{x}{2} = t}$ voor $\int f(\sin x, \cos x) dx$

Methode I: substitutie $\boxed{\operatorname{tg} \frac{x}{2} = t}$ voor $\int f(\sin x, \cos x) dx$

$$\Rightarrow \sin x = \frac{2t}{1+t^2} \quad \cos x = \frac{1-t^2}{1+t^2} \quad \operatorname{tg} x = \frac{2t}{1-t^2}$$

Methode I: substitutie $\boxed{\operatorname{tg} \frac{x}{2} = t}$ voor $\int f(\sin x, \cos x) dx$

$$\Rightarrow \sin x = \frac{2t}{1+t^2} \quad \cos x = \frac{1-t^2}{1+t^2} \quad \operatorname{tg} x = \frac{2t}{1-t^2}$$

en

$$x = 2 \operatorname{Bgtg} t \Rightarrow dx = \frac{2dt}{1+t^2}$$

Methode I: substitutie $\boxed{\operatorname{tg} \frac{x}{2} = t}$ voor $\int f(\sin x, \cos x) dx$

$$\Rightarrow \sin x = \frac{2t}{1+t^2} \quad \cos x = \frac{1-t^2}{1+t^2} \quad \operatorname{tg} x = \frac{2t}{1-t^2}$$

en

$$x = 2 \operatorname{Bgtg} t \Rightarrow dx = \frac{2dt}{1+t^2}$$

$\Rightarrow$ Klasse I

Methode I: substitutie $\boxed{\operatorname{tg} \frac{x}{2} = t}$ voor $\int f(\sin x, \cos x) dx$

$$\Rightarrow \sin x = \frac{2t}{1+t^2} \quad \cos x = \frac{1-t^2}{1+t^2} \quad \operatorname{tg} x = \frac{2t}{1-t^2}$$

en

$$x = 2 \operatorname{Bgtg} t \Rightarrow dx = \frac{2dt}{1+t^2}$$

$\Rightarrow$ Klasse I

Voorbeeld:

$$I = \int \frac{dx}{\sin x}$$

Methode I: substitutie $\boxed{\operatorname{tg} \frac{x}{2} = t}$ voor $\int f(\sin x, \cos x) dx$

$$\Rightarrow \sin x = \frac{2t}{1+t^2} \quad \cos x = \frac{1-t^2}{1+t^2} \quad \operatorname{tg} x = \frac{2t}{1-t^2}$$

en

$$x = 2 \operatorname{Bgtg} t \Rightarrow dx = \frac{2dt}{1+t^2}$$

$\Rightarrow$ Klasse I

Voorbeeld:

$$I = \int \frac{dx}{\sin x} = \int \frac{\frac{2dt}{1+t^2}}{\frac{2t}{1+t^2}} = \int \frac{2dt}{2t} = \int \frac{dt}{t}$$

Methode I: substitutie $\boxed{\operatorname{tg} \frac{x}{2} = t}$ voor $\int f(\sin x, \cos x) dx$

$$\Rightarrow \sin x = \frac{2t}{1+t^2} \quad \cos x = \frac{1-t^2}{1+t^2} \quad \operatorname{tg} x = \frac{2t}{1-t^2}$$

en

$$x = 2 \operatorname{Bgtg} t \Rightarrow dx = \frac{2dt}{1+t^2}$$

$\Rightarrow$ Klasse I

Voorbeeld:

$$I = \int \frac{dx}{\sin x} = \int \frac{\frac{2dt}{1+t^2}}{\frac{2t}{1+t^2}} = \int \frac{dt}{t}$$

Methode I: substitutie $\boxed{\operatorname{tg} \frac{x}{2} = t}$ voor $\int f(\sin x, \cos x) dx$

$$\Rightarrow \sin x = \frac{2t}{1+t^2} \quad \cos x = \frac{1-t^2}{1+t^2} \quad \operatorname{tg} x = \frac{2t}{1-t^2}$$

en

$$x = 2 \operatorname{Bgtg} t \Rightarrow dx = \frac{2dt}{1+t^2}$$

$\Rightarrow$ Klasse I

Voorbeeld:

$$I = \int \frac{dx}{\sin x} = \int \frac{\frac{2dt}{1+t^2}}{\frac{2t}{1+t^2}} = \int \frac{dt}{t} = \ln |t| + k$$

Methode I: substitutie $\boxed{\operatorname{tg} \frac{x}{2} = t}$ voor $\int f(\sin x, \cos x) dx$

$$\Rightarrow \sin x = \frac{2t}{1+t^2} \quad \cos x = \frac{1-t^2}{1+t^2} \quad \operatorname{tg} x = \frac{2t}{1-t^2}$$

en

$$x = 2 \operatorname{Bgtg} t \Rightarrow dx = \frac{2dt}{1+t^2}$$

$\Rightarrow$ Klasse I

Voorbeeld:

$$I = \int \frac{dx}{\sin x} = \int \frac{\frac{2dt}{1+t^2}}{\frac{2t}{1+t^2}} = \int \frac{dt}{t} = \ln |t| + k = \ln \left| \operatorname{tg} \frac{x}{2} \right| + k$$

Methode II: substitutie $\boxed{\operatorname{tg} x = t}$

Methode II: substitutie $\boxed{\operatorname{tg} x = t}$ voor $\int f(\operatorname{tg} x) dx$

Methode II: substitutie $\boxed{\operatorname{tg} x = t}$ voor $\int f(\operatorname{tg} x) dx$

$$x = \operatorname{Bgtg} t \Rightarrow dx = \frac{dt}{1+t^2}$$

Methode II: substitutie $\boxed{\operatorname{tg} x = t}$ voor $\int f(\operatorname{tg} x) dx$

$$x = \operatorname{Bgtg} t \Rightarrow dx = \frac{dt}{1+t^2}$$

$\Rightarrow$ Klasse I

Methode II: substitutie $\boxed{\operatorname{tg} x = t}$ voor $\int f(\operatorname{tg} x) dx$

$$x = \operatorname{Bgtg} t \Rightarrow dx = \frac{dt}{1+t^2}$$

$\Rightarrow$ Klasse I

Voorbeeld:

$$I = \int \frac{\cos x - \sin x}{\cos x + \sin x} dx$$

Methode II: substitutie $\boxed{\operatorname{tg} x = t}$ voor $\int f(\operatorname{tg} x) dx$

$$x = \operatorname{Bgtg} t \Rightarrow dx = \frac{dt}{1+t^2}$$

$\Rightarrow$ Klasse I

Voorbeeld:

$$I = \int \frac{\cos x - \sin x}{\cos x + \sin x} dx = \int \frac{\frac{\cos x - \sin x}{\cos x}}{\frac{\cos x + \sin x}{\cos x}} dx$$

Methode II: substitutie $\boxed{\operatorname{tg} x = t}$ voor $\int f(\operatorname{tg} x) dx$

$$x = \operatorname{Bgtg} t \Rightarrow dx = \frac{dt}{1+t^2}$$

$\Rightarrow$ Klasse I

Voorbeeld:

$$I = \int \frac{\cos x - \sin x}{\cos x + \sin x} dx = \int \frac{1 - \operatorname{tg} x}{1 + \operatorname{tg} x} dx$$

Methode II: substitutie $\boxed{\operatorname{tg} x = t}$ voor $\int f(\operatorname{tg} x) dx$

$$x = \operatorname{Bgtg} t \Rightarrow dx = \frac{dt}{1+t^2}$$

$\Rightarrow$ Klasse I

Voorbeeld:

$$I = \int \frac{\cos x - \sin x}{\cos x + \sin x} dx = \int \frac{1-t}{1+t} \frac{dt}{1+t^2}$$

Methode II: substitutie $\boxed{\operatorname{tg} x = t}$ voor $\int f(\operatorname{tg} x) dx$

$$x = \operatorname{Bgtg} t \Rightarrow dx = \frac{dt}{1+t^2}$$

$\Rightarrow$ Klasse I

Voorbeeld:

$$I = \int \frac{\cos x - \sin x}{\cos x + \sin x} dx = \int \frac{(1-t) dt}{(1+t)(1+t^2)}$$

Methode II: substitutie $\boxed{\operatorname{tg} x = t}$ voor $\int f(\operatorname{tg} x) dx$

$$x = \operatorname{Bgtg} t \Rightarrow dx = \frac{dt}{1+t^2}$$

$\Rightarrow$ Klasse I

Voorbeeld:

$$I = \int \frac{\cos x - \sin x}{\cos x + \sin x} dx = \int \frac{(1+t^2 - t^2 - t) dt}{(1+t)(1+t^2)}$$

Methode II: substitutie $\boxed{\operatorname{tg} x = t}$ voor $\int f(\operatorname{tg} x) dx$

$$x = \operatorname{Bgtg} t \Rightarrow dx = \frac{dt}{1+t^2}$$

$\Rightarrow$ Klasse I

Voorbeeld:

$$I = \int \frac{\cos x - \sin x}{\cos x + \sin x} dx = \int \frac{(1+t^2) - t(1+t)}{(1+t)(1+t^2)} dt$$

Methode II: substitutie $\boxed{\operatorname{tg} x = t}$ voor $\int f(\operatorname{tg} x) dx$

$$x = \operatorname{Bgtg} t \Rightarrow dx = \frac{dt}{1+t^2}$$

$\Rightarrow$ Klasse I

Voorbeeld:

$$I = \int \frac{\cos x - \sin x}{\cos x + \sin x} dx = \int \frac{(1+t^2)}{(1+t)(1+t^2)} dt - \int \frac{t(1+t)}{(1+t)(1+t^2)} dt$$

Methode II: substitutie $\boxed{\operatorname{tg} x = t}$ voor $\int f(\operatorname{tg} x) dx$

$$x = \operatorname{Bgtg} t \Rightarrow dx = \frac{dt}{1+t^2}$$

$\Rightarrow$ Klasse I

Voorbeeld:

$$I = \int \frac{\cos x - \sin x}{\cos x + \sin x} dx = \int \frac{dt}{(1+t)} - \int \frac{t}{(1+t^2)} dt$$

Methode II: substitutie $\boxed{\operatorname{tg} x = t}$ voor $\int f(\operatorname{tg} x) dx$

$$x = \operatorname{Bgtg} t \Rightarrow dx = \frac{dt}{1+t^2}$$

$\Rightarrow$ Klasse I

Voorbeeld:

$$I = \int \frac{\cos x - \sin x}{\cos x + \sin x} dx = \ln |1+t| - \frac{1}{2} \int \frac{d(1+t^2)}{(1+t^2)}$$

Methode II: substitutie $\boxed{\operatorname{tg} x = t}$ voor $\int f(\operatorname{tg} x) dx$

$$x = \operatorname{Bgtg} t \Rightarrow dx = \frac{dt}{1+t^2}$$

$\Rightarrow$ Klasse I

Voorbeeld:

$$I = \int \frac{\cos x - \sin x}{\cos x + \sin x} dx = \ln |1+t| - \frac{1}{2} \ln |1+t^2| + k$$

Methode II: substitutie $\boxed{\operatorname{tg} x = t}$ voor $\int f(\operatorname{tg} x) dx$

$$x = \operatorname{Bgtg} t \Rightarrow dx = \frac{dt}{1+t^2}$$

$\Rightarrow$ Klasse I

Voorbeeld:

$$I = \int \frac{\cos x - \sin x}{\cos x + \sin x} dx = \frac{1}{2} \ln \left| (1+t)^2 \right| - \frac{1}{2} \ln |1+t^2| + k$$

Methode II: substitutie $\boxed{\operatorname{tg} x = t}$ voor $\int f(\operatorname{tg} x) dx$

$$x = \operatorname{Bgtg} t \Rightarrow dx = \frac{dt}{1+t^2}$$

$\Rightarrow$ Klasse I

Voorbeeld:

$$I = \int \frac{\cos x - \sin x}{\cos x + \sin x} dx = \frac{1}{2} \ln \left| \frac{(1+t)^2}{1+t^2} \right| + k$$

Methode II: substitutie $\boxed{\operatorname{tg} x = t}$ voor $\int f(\operatorname{tg} x) dx$

$$x = \operatorname{Bgtg} t \Rightarrow dx = \frac{dt}{1+t^2}$$

$\Rightarrow$ Klasse I

Voorbeeld:

$$I = \int \frac{\cos x - \sin x}{\cos x + \sin x} dx = \frac{1}{2} \ln \left| \frac{(1 + \operatorname{tg} x)^2}{1 + \operatorname{tg}^2 x} \right| + k$$

Methode III: substitutie $\sin x = t$ of $\cos x = t$

Methode III: substitutie $\sin x = t$ of $\cos x = t$ voor $\int \sin^m x \cos^n x dx$ met m of n oneven

Methode III: substitutie $\boxed{\sin x = t}$ of $\boxed{\cos x = t}$ voor $\int \sin^m x \cos^n x dx$ met m of n oneven

⇒ Klasse I

Voorbeelden:

(1) $I = \int \sin^5 x \cos^3 x dx$

Methode III: substitutie $\boxed{\sin x = t}$ of $\boxed{\cos x = t}$ voor $\int \sin^m x \cos^n x dx$ met m of n oneven
 $\Rightarrow$ Klasse I

Voorbeelden:

$$(1) I = \int \sin^5 x \cos^3 x dx = \int \sin^4 x \cos^2 x \cos x dx$$

Methode III: substitutie $\boxed{\sin x = t}$ of $\boxed{\cos x = t}$ voor $\int \sin^m x \cos^n x dx$ met m of n oneven
 $\Rightarrow$ Klasse I

Voorbeelden:

$$(1) I = \int \sin^5 x \cos^3 x dx = \int \sin^5 x \cos^2 x d(\sin x)$$

Methode III: substitutie $\boxed{\sin x = t}$ of $\boxed{\cos x = t}$ voor $\int \sin^m x \cos^n x dx$ met m of n oneven
 $\Rightarrow$ Klasse I

Voorbeelden:

$$(1) I = \int \sin^5 x \cos^3 x dx = \int \sin^5 x (1 - \sin^2 x) d(\sin x)$$

Methode III: substitutie $\boxed{\sin x = t}$ of $\boxed{\cos x = t}$ voor $\int \sin^m x \cos^n x dx$ met m of n oneven
 $\Rightarrow$ Klasse I

Voorbeelden:

$$(1) I = \int \sin^5 x \cos^3 x dx = \int \sin^5 x (1 - \sin^2 x) d(\sin x)$$

$$t = \sin x$$

$$= \int t^5 (1 - t^2) dt$$

Methode III: substitutie $\boxed{\sin x = t}$ of $\boxed{\cos x = t}$ voor $\int \sin^m x \cos^n x dx$ met m of n oneven
 $\Rightarrow$ Klasse I

Voorbeelden:

$$(1) I = \int \sin^5 x \cos^3 x dx = \int \sin^5 x (1 - \sin^2 x) d(\sin x)$$

$$t = \sin x$$

$$= \int (t^5 - t^7) dt$$

Methode III: substitutie $\boxed{\sin x = t}$ of $\boxed{\cos x = t}$ voor $\int \sin^m x \cos^n x dx$ met m of n oneven
 $\Rightarrow$ Klasse I

Voorbeelden:

$$(1) I = \int \sin^5 x \cos^3 x dx = \int \sin^5 x (1 - \sin^2 x) d(\sin x)$$

$$t = \sin x$$

$$= \frac{1}{6}t^6 - \frac{1}{8}t^8 + k$$

Methode III: substitutie $\boxed{\sin x = t}$ of $\boxed{\cos x = t}$ voor $\int \sin^m x \cos^n x dx$ met m of n oneven
 $\Rightarrow$ Klasse I

Voorbeelden:

$$(1) I = \int \sin^5 x \cos^3 x dx = \int \sin^5 x (1 - \sin^2 x) d(\sin x)$$

$$t = \sin x$$

$$= \frac{1}{6} \sin^6 x - \frac{1}{8} \sin^8 x + k$$

Methode III: substitutie $\boxed{\sin x = t}$ of $\boxed{\cos x = t}$ voor $\int \sin^m x \cos^n x dx$ met m of n oneven
 $\Rightarrow$ Klasse I

Voorbeelden:

$$(1) I = \int \sin^5 x \cos^3 x dx = \int \sin^5 x (1 - \sin^2 x) d(\sin x)$$

$$t = \sin x$$

$$= \frac{1}{6} \sin^6 x - \frac{1}{8} \sin^8 x + k$$

$$(2) I = \int \frac{\cos^3 x}{\sin^5 x} dx$$

Methode III: substitutie $\boxed{\sin x = t}$ of $\boxed{\cos x = t}$ voor $\int \sin^m x \cos^n x dx$ met m of n oneven
 $\Rightarrow$ Klasse I

Voorbeelden:

$$(1) I = \int \sin^5 x \cos^3 x dx = \int \sin^5 x (1 - \sin^2 x) d(\sin x)$$

$$t = \sin x$$

$$= \frac{1}{6} \sin^6 x - \frac{1}{8} \sin^8 x + k$$

$$(2) I = \int \frac{\cos^3 x}{\sin^5 x} dx = \int \frac{\cos^2 x}{\sin^5 x} \cos x dx$$

Methode III: substitutie $\boxed{\sin x = t}$ of $\boxed{\cos x = t}$ voor $\int \sin^m x \cos^n x dx$ met m of n oneven
 $\Rightarrow$ Klasse I

Voorbeelden:

$$(1) I = \int \sin^5 x \cos^3 x dx = \int \sin^5 x (1 - \sin^2 x) d(\sin x)$$

$$t = \sin x$$

$$= \frac{1}{6} \sin^6 x - \frac{1}{8} \sin^8 x + k$$

$$(2) I = \int \frac{\cos^3 x}{\sin^5 x} dx = \int \frac{1 - \sin^2 x}{\sin^5 x} d(\sin x)$$

Methode III: substitutie $\boxed{\sin x = t}$ of $\boxed{\cos x = t}$ voor $\int \sin^m x \cos^n x dx$ met m of n oneven
 $\Rightarrow$ Klasse I

Voorbeelden:

$$(1) I = \int \sin^5 x \cos^3 x dx = \int \sin^5 x (1 - \sin^2 x) d(\sin x)$$

$$t = \sin x$$

$$= \frac{1}{6} \sin^6 x - \frac{1}{8} \sin^8 x + k$$

$$(2) I = \int \frac{\cos^3 x}{\sin^5 x} dx = \int \frac{1 - \sin^2 x}{\sin^5 x} d(\sin x)$$

$$t = \sin x$$

$$= \int \frac{1 - t^2}{t^5} dt$$

Methode III: substitutie $\boxed{\sin x = t}$ of $\boxed{\cos x = t}$ voor $\int \sin^m x \cos^n x dx$ met m of n oneven
 $\Rightarrow$ Klasse I

Voorbeelden:

$$(1) I = \int \sin^5 x \cos^3 x dx = \int \sin^5 x (1 - \sin^2 x) d(\sin x)$$

$$t = \sin x$$

$$= \frac{1}{6} \sin^6 x - \frac{1}{8} \sin^8 x + k$$

$$(2) I = \int \frac{\cos^3 x}{\sin^5 x} dx = \int \frac{1 - \sin^2 x}{\sin^5 x} d(\sin x)$$

$$t = \sin x$$

$$= \int \left(\frac{1}{t^5} - \frac{1}{t^3} \right) dt$$

Methode III: substitutie $\boxed{\sin x = t}$ of $\boxed{\cos x = t}$ voor $\int \sin^m x \cos^n x dx$ met m of n oneven
 $\Rightarrow$ Klasse I

Voorbeelden:

$$(1) I = \int \sin^5 x \cos^3 x dx = \int \sin^5 x (1 - \sin^2 x) d(\sin x)$$

$$t = \sin x$$

$$= \frac{1}{6} \sin^6 x - \frac{1}{8} \sin^8 x + k$$

$$(2) I = \int \frac{\cos^3 x}{\sin^5 x} dx = \int \frac{1 - \sin^2 x}{\sin^5 x} d(\sin x)$$

$$t = \sin x$$

$$= \frac{1}{2t^2} - \frac{1}{4t^4} + k$$

Methode III: substitutie $\boxed{\sin x = t}$ of $\boxed{\cos x = t}$ voor $\int \sin^m x \cos^n x dx$ met m of n oneven
 $\Rightarrow$ Klasse I

Voorbeelden:

$$(1) I = \int \sin^5 x \cos^3 x dx = \int \sin^5 x (1 - \sin^2 x) d(\sin x)$$

$$t = \sin x$$

$$= \frac{1}{6} \sin^6 x - \frac{1}{8} \sin^8 x + k$$

$$(2) I = \int \frac{\cos^3 x}{\sin^5 x} dx = \int \frac{1 - \sin^2 x}{\sin^5 x} d(\sin x)$$

$$t = \sin x$$

$$= \frac{1}{2 \sin^2 x} - \frac{1}{4 \sin^4 x} + k$$

Methode IV: halverings- en verdubbelingsformules

Methode IV: halverings–en verdubbelingsformules voor $\int \sin^m x \cos^n x dx$ met m of n oneven

Voorbeelden:

(1) $I = \int \sin^4 x dx$

Methode IV: halverings–en verdubbelingsformules voor $\int \sin^m x \cos^n x dx$ met m of n oneven

Voorbeelden:

$$(1) I = \int \sin^4 x dx = \int (\sin^2 x)^2 dx$$

Methode IV: halverings–en verdubbelingsformules voor $\int \sin^m x \cos^n x dx$ met m of n oneven

Voorbeelden:

$$(1) I = \int \sin^4 x dx = \int \left(\frac{1 - \cos 2x}{2} \right)^2 dx$$

Methode IV: halverings–en verdubbelingsformules voor $\int \sin^m x \cos^n x dx$ met m of n oneven

Voorbeelden:

$$(1) I = \int \sin^4 x dx = \frac{1}{4} \int (1 - \cos 2x)^2 dx$$

Methode IV: halverings–en verdubbelingsformules voor $\int \sin^m x \cos^n x dx$ met m of n oneven

Voorbeelden:

$$(1) I = \int \sin^4 x dx = \frac{1}{4} \int (1 - 2 \cos 2x + \cos^2 2x) dx$$

Methode IV: halverings–en verdubbelingsformules voor $\int \sin^m x \cos^n x dx$ met m of n oneven

Voorbeelden:

$$(1) I = \int \sin^4 x dx = \frac{1}{4} \int \left(1 - 2 \cos 2x + \left(\frac{1 + \cos 4x}{2} \right) \right) dx$$

Methode IV: halverings–en verdubbelingsformules voor $\int \sin^m x \cos^n x dx$ met m of n oneven

Voorbeelden:

$$(1) I = \int \sin^4 x dx = \frac{1}{4} \int \left(1 - 2 \cos 2x + \frac{1}{2} + \frac{1}{2} \cos 4x \right) dx$$

Methode IV: halverings–en verdubbelingsformules voor $\int \sin^m x \cos^n x dx$ met m of n oneven

Voorbeelden:

$$(1) I = \int \sin^4 x dx = \frac{1}{4} \int \left(\frac{3}{2} - 2 \cos 2x + \frac{1}{2} \cos 4x \right) dx$$

Methode IV: halverings–en verdubbelingsformules voor $\int \sin^m x \cos^n x dx$ met m of n oneven

Voorbeelden:

$$(1) I = \int \sin^4 x dx = \int \frac{3}{8} dx - \frac{1}{2} \int \cos 2x dx + \frac{1}{8} \int \cos 4x dx$$

Methode IV: halverings–en verdubbelingsformules voor $\int \sin^m x \cos^n x dx$ met m of n oneven

Voorbeelden:

$$(1) I = \int \sin^4 x dx = \frac{3x}{8} - \frac{1}{4} \sin 2x + \frac{1}{32} \sin 4x + k$$

Methode IV: halverings–en verdubbelingsformules voor $\int \sin^m x \cos^n x dx$ met m of n oneven

Voorbeelden:

$$(1) I = \int \sin^4 x dx = \frac{3x}{8} - \frac{1}{4} \sin 2x + \frac{1}{32} \sin 4x + k$$

$$(2) I = \int \sin^2 x \cos^4 x dx$$

Methode IV: halverings–en verdubbelingsformules voor $\int \sin^m x \cos^n x dx$ met m of n oneven

Voorbeelden:

$$(1) I = \int \sin^4 x dx = \frac{3x}{8} - \frac{1}{4} \sin 2x + \frac{1}{32} \sin 4x + k$$

$$(2) I = \int \sin^2 x \cos^4 x dx = \int (\sin x \cos x)^2 \cos^2 x dx$$

Methode IV: halverings–en verdubbelingsformules voor $\int \sin^m x \cos^n x dx$ met m of n oneven

Voorbeelden:

$$(1) I = \int \sin^4 x dx = \frac{3x}{8} - \frac{1}{4} \sin 2x + \frac{1}{32} \sin 4x + k$$

$$(2) I = \int \sin^2 x \cos^4 x dx = \int \left(\frac{1}{2} \sin 2x \right)^2 \cos^2 x dx$$

Methode IV: halverings–en verdubbelingsformules voor $\int \sin^m x \cos^n x dx$ met m of n oneven

Voorbeelden:

$$(1) I = \int \sin^4 x dx = \frac{3x}{8} - \frac{1}{4} \sin 2x + \frac{1}{32} \sin 4x + k$$

$$(2) I = \int \sin^2 x \cos^4 x dx = \frac{1}{4} \int \sin^2 2x \cos^2 x dx$$

Methode IV: halverings–en verdubbelingsformules voor $\int \sin^m x \cos^n x dx$ met m of n oneven

Voorbeelden:

$$(1) I = \int \sin^4 x dx = \frac{3x}{8} - \frac{1}{4} \sin 2x + \frac{1}{32} \sin 4x + k$$

$$(2) I = \int \sin^2 x \cos^4 x dx = \frac{1}{4} \int \frac{1 - \cos 4x}{2} \frac{1 + \cos 2x}{2} dx$$

Methode IV: halverings–en verdubbelingsformules voor $\int \sin^m x \cos^n x dx$ met m of n oneven

Voorbeelden:

$$(1) I = \int \sin^4 x dx = \frac{3x}{8} - \frac{1}{4} \sin 2x + \frac{1}{32} \sin 4x + k$$

$$(2) I = \int \sin^2 x \cos^4 x dx = \frac{1}{16} \int (1 - \cos 4x) (1 + \cos 2x) dx$$

Methode IV: halverings–en verdubbelingsformules voor $\int \sin^m x \cos^n x dx$ met m of n oneven

Voorbeelden:

$$(1) I = \int \sin^4 x dx = \frac{3x}{8} - \frac{1}{4} \sin 2x + \frac{1}{32} \sin 4x + k$$

$$(2) I = \int \sin^2 x \cos^4 x dx = \frac{1}{16} \int (1 + \cos 2x - \cos 4x - \cos 4x \cos 2x) dx$$

Methode IV: halverings–en verdubbelingsformules voor $\int \sin^m x \cos^n x dx$ met m of n oneven

Voorbeelden:

$$(1) I = \int \sin^4 x dx = \frac{3x}{8} - \frac{1}{4} \sin 2x + \frac{1}{32} \sin 4x + k$$

$$(2) I = \int \sin^2 x \cos^4 x dx = \frac{1}{16} \int dx + \frac{1}{16} \int \cos 2x dx - \frac{1}{16} \int \cos 4x dx - \frac{1}{16} \int \cos 4x \cos 2x dx$$

Methode IV: halverings–en verdubbelingsformules voor $\int \sin^m x \cos^n x dx$ met m of n oneven

Voorbeelden:

$$(1) I = \int \sin^4 x dx = \frac{3x}{8} - \frac{1}{4} \sin 2x + \frac{1}{32} \sin 4x + k$$

$$(2) I = \int \sin^2 x \cos^4 x dx = \frac{1}{16} \int dx + \frac{1}{16} \int \cos 2x dx - \frac{1}{16} \int \cos 4x dx - \frac{1}{16} \int \frac{1}{2} (\cos 6x + \cos 2x) dx$$

Methode IV: halverings- en verdubbelingsformules voor $\int \sin^m x \cos^n x dx$ met m of n oneven

Voorbeelden:

$$(1) I = \int \sin^4 x dx = \frac{3x}{8} - \frac{1}{4} \sin 2x + \frac{1}{32} \sin 4x + k$$

$$(2) I = \int \sin^2 x \cos^4 x dx = \frac{1}{16} \int dx + \frac{1}{16} \int \cos 2x dx - \frac{1}{16} \int \cos 4x dx - \frac{1}{32} \int \cos 6x dx - \frac{1}{32} \int \cos 2x dx$$

Methode IV: halverings–en verdubbelingsformules voor $\int \sin^m x \cos^n x dx$ met m of n oneven

Voorbeelden:

$$(1) I = \int \sin^4 x dx = \frac{3x}{8} - \frac{1}{4} \sin 2x + \frac{1}{32} \sin 4x + k$$

$$(2) I = \int \sin^2 x \cos^4 x dx = \frac{1}{16} \int dx + \frac{1}{32} \int \cos 2x dx - \frac{1}{16} \int \cos 4x dx - \frac{1}{32} \int \cos 6x dx$$

Methode IV: halverings–en verdubbelingsformules voor $\int \sin^m x \cos^n x dx$ met m of n oneven

Voorbeelden:

$$(1) I = \int \sin^4 x dx = \frac{3x}{8} - \frac{1}{4} \sin 2x + \frac{1}{32} \sin 4x + k$$

$$(2) I = \int \sin^2 x \cos^4 x dx = \frac{x}{16} + \frac{1}{64} \sin 2x - \frac{1}{64} \sin 4x - \frac{1}{192} \sin 6x + k$$

Methode V: recursie

Methode V: recursie

Voorbeelden:

$$(1) T_n = \int \operatorname{tg}^n x dx$$

Methode V: recursie

Voorbeelden:

$$(1) T_n = \int \operatorname{tg}^n x dx = \int \operatorname{tg}^{n-2} x \operatorname{tg}^2 x dx$$

Methode V: recursie**Voorbeelden:**

$$(1) T_n = \int \operatorname{tg}^n x dx = \int \operatorname{tg}^{n-2} x (1 + \operatorname{tg}^2 x - 1) dx$$

Methode V: recursie**Voorbeelden:**

$$(1) T_n = \int \operatorname{tg}^n x dx = \int \operatorname{tg}^{n-2} x (1 + \operatorname{tg}^2 x) dx - \int \operatorname{tg}^{n-2} x dx$$

Methode V: recursie**Voorbeelden:**

$$(1) T_n = \int \operatorname{tg}^n x dx = \int \operatorname{tg}^{n-2} x d(\operatorname{tg} x) - \int \operatorname{tg}^{n-2} x dx$$

Methode V: recursie

Voorbeelden:

$$(1) T_n = \int \operatorname{tg}^n x dx = \frac{\operatorname{tg}^{n-1} x}{n-1} - T_{n-2}$$

Methode V: recursie**Voorbeelden:**

(1)

$$T_n = \frac{\operatorname{tg}^{n-1} x}{n-1} - T_{n-2}$$

$$T_4 = \int \operatorname{tg}^4 x dx$$

Methode V: recursie**Voorbeelden:**

(1)

$$T_n = \frac{\operatorname{tg}^{n-1} x}{n-1} - T_{n-2}$$

$$T_4 = \int \operatorname{tg}^4 x dx = \frac{1}{3} \operatorname{tg}^3 x - \int \operatorname{tg}^2 x dx$$

Methode V: recursie**Voorbeelden:**

(1)

$$T_n = \frac{\operatorname{tg}^{n-1} x}{n-1} - T_{n-2}$$

$$T_4 = \int \operatorname{tg}^4 x dx = \frac{1}{3} \operatorname{tg}^3 x - \operatorname{tg} x + \int dx$$

Methode V: recursie**Voorbeelden:**

(1)

$$T_n = \frac{\operatorname{tg}^{n-1} x}{n-1} - T_{n-2}$$

$$T_4 = \int \operatorname{tg}^4 x dx = \frac{1}{3} \operatorname{tg}^3 x - \operatorname{tg} x + x + k$$

Methode V: recursie**Voorbeelden:**

(1)

$$T_n = \frac{\operatorname{tg}^{n-1} x}{n-1} - T_{n-2}$$

$$T_4 = \int \operatorname{tg}^4 x dx = \frac{1}{3} \operatorname{tg}^3 x - \operatorname{tg} x + x + k$$

$$(2) S_{m,n} = \int \sin^m x \cos^n x dx \text{ met } m+n \neq 0$$

Methode V: recursie**Voorbeelden:**

(1)

$$T_n = \frac{\operatorname{tg}^{n-1} x}{n-1} - T_{n-2}$$

$$T_4 = \int \operatorname{tg}^4 x dx = \frac{1}{3} \operatorname{tg}^3 x - \operatorname{tg} x + x + k$$

$$(2) S_{m,n} = \int \sin^m x \cos^n x dx \text{ met } m+n \neq 0$$

$$= \int \sin^m x \cos^{n-1} x \cos x dx$$

Methode V: recursie**Voorbeelden:**

(1)

$$T_n = \frac{\operatorname{tg}^{n-1} x}{n-1} - T_{n-2}$$

$$T_4 = \int \operatorname{tg}^4 x dx = \frac{1}{3} \operatorname{tg}^3 x - \operatorname{tg} x + x + k$$

$$(2) S_{m,n} = \int \sin^m x \cos^n x dx \text{ met } m+n \neq 0$$

$$= \int \sin^m x \cos^{n-1} x d(\sin x)$$

Methode V: recursie**Voorbeelden:**

(1)

$$T_n = \frac{\operatorname{tg}^{n-1} x}{n-1} - T_{n-2}$$

$$T_4 = \int \operatorname{tg}^4 x dx = \frac{1}{3} \operatorname{tg}^3 x - \operatorname{tg} x + x + k$$

$$(2) S_{m,n} = \int \sin^m x \cos^n x dx \text{ met } m+n \neq 0$$

$$= \frac{1}{m+1} \int \cos^{n-1} x d(\sin^{m+1} x)$$

Methode V: recursie**Voorbeelden:**

(1)

$$T_n = \frac{\operatorname{tg}^{n-1} x}{n-1} - T_{n-2}$$

$$T_4 = \int \operatorname{tg}^4 x dx = \frac{1}{3} \operatorname{tg}^3 x - \operatorname{tg} x + x + k$$

$$(2) S_{m,n} = \int \sin^m x \cos^n x dx \text{ met } m+n \neq 0$$

$$= \frac{1}{m+1} \left[\sin^{m+1} x \cos^{n-1} x - \int \sin^{m+1} x d(\cos^{n-1} x) \right]$$

Methode V: recursie**Voorbeelden:**

(1)

$$T_n = \frac{\operatorname{tg}^{n-1} x}{n-1} - T_{n-2}$$

$$T_4 = \int \operatorname{tg}^4 x dx = \frac{1}{3} \operatorname{tg}^3 x - \operatorname{tg} x + x + k$$

$$(2) S_{m,n} = \int \sin^m x \cos^n x dx \text{ met } m+n \neq 0$$

$$= \frac{1}{m+1} \left[\sin^{m+1} x \cos^{n-1} x - (n-1) \int \sin^{m+1} x \cos^{n-2} x d(\cos x) \right]$$

Methode V: recursie**Voorbeelden:**

(1)

$$T_n = \frac{\operatorname{tg}^{n-1} x}{n-1} - T_{n-2}$$

$$T_4 = \int \operatorname{tg}^4 x dx = \frac{1}{3} \operatorname{tg}^3 x - \operatorname{tg} x + x + k$$

$$(2) S_{m,n} = \int \sin^m x \cos^n x dx \text{ met } m+n \neq 0$$

$$= \frac{1}{m+1} \left[\sin^{m+1} x \cos^{n-1} x - (n-1) \int \sin^{m+1} x \cos^{n-2} x (-\sin x) dx \right]$$

Methode V: recursie**Voorbeelden:**

(1)

$$T_n = \frac{\operatorname{tg}^{n-1} x}{n-1} - T_{n-2}$$

$$T_4 = \int \operatorname{tg}^4 x dx = \frac{1}{3} \operatorname{tg}^3 x - \operatorname{tg} x + x + k$$

$$(2) S_{m,n} = \int \sin^m x \cos^n x dx \text{ met } m+n \neq 0$$

$$= \frac{1}{m+1} \left[\sin^{m+1} x \cos^{n-1} x + (n-1) \int \sin^{m+2} x \cos^{n-2} x dx \right]$$

Methode V: recursie**Voorbeelden:**

(1)

$$T_n = \frac{\operatorname{tg}^{n-1} x}{n-1} - T_{n-2}$$

$$T_4 = \int \operatorname{tg}^4 x dx = \frac{1}{3} \operatorname{tg}^3 x - \operatorname{tg} x + x + k$$

$$(2) S_{m,n} = \int \sin^m x \cos^n x dx \text{ met } m+n \neq 0$$

$$= \frac{1}{m+1} \left[\sin^{m+1} x \cos^{n-1} x + (n-1) \int \sin^m x \sin^2 x \cos^{n-2} x dx \right]$$

Methode V: recursie**Voorbeelden:**

(1)

$$T_n = \frac{\operatorname{tg}^{n-1} x}{n-1} - T_{n-2}$$

$$T_4 = \int \operatorname{tg}^4 x dx = \frac{1}{3} \operatorname{tg}^3 x - \operatorname{tg} x + x + k$$

$$(2) S_{m,n} = \int \sin^m x \cos^n x dx \text{ met } m+n \neq 0$$

$$= \frac{1}{m+1} \left[\sin^{m+1} x \cos^{n-1} x + (n-1) \int \sin^m x (1 - \cos^2 x) \cos^{n-2} x dx \right]$$

Methode V: recursie**Voorbeelden:**

(1)

$$T_n = \frac{\operatorname{tg}^{n-1} x}{n-1} - T_{n-2}$$

$$T_4 = \int \operatorname{tg}^4 x dx = \frac{1}{3} \operatorname{tg}^3 x - \operatorname{tg} x + x + k$$

$$(2) S_{m,n} = \int \sin^m x \cos^n x dx \text{ met } m+n \neq 0$$

$$= \frac{1}{m+1} \left[\sin^{m+1} x \cos^{n-1} x + (n-1) \int \sin^m x \cos^{n-2} x dx - (n-1) \int \sin^m x \cos^n x dx \right]$$

Methode V: recursie**Voorbeelden:**

(1)

$$T_n = \frac{\operatorname{tg}^{n-1} x}{n-1} - T_{n-2}$$

$$T_4 = \int \operatorname{tg}^4 x dx = \frac{1}{3} \operatorname{tg}^3 x - \operatorname{tg} x + x + k$$

$$(2) S_{m,n} = \int \sin^m x \cos^n x dx \text{ met } m+n \neq 0$$

$$= \frac{1}{m+1} [\sin^{m+1} x \cos^{n-1} x + (n-1)(S_{m,n-2} - S_{m,n})]$$

Methode V: recursie**Voorbeelden:**

(1)

$$T_n = \frac{\operatorname{tg}^{n-1} x}{n-1} - T_{n-2}$$

$$T_4 = \int \operatorname{tg}^4 x dx = \frac{1}{3} \operatorname{tg}^3 x - \operatorname{tg} x + x + k$$

$$(2) S_{m,n} = \int \sin^m x \cos^n x dx \text{ met } m+n \neq 0$$

$$\Rightarrow S_{m,n} = \frac{1}{m+1} \sin^{m+1} x \cos^{n-1} x + \frac{n-1}{m+1} (S_{m,n-2} - S_{m,n})$$

Methode V: recursie**Voorbeelden:**

(1)

$$T_n = \frac{\operatorname{tg}^{n-1} x}{n-1} - T_{n-2}$$

$$T_4 = \int \operatorname{tg}^4 x dx = \frac{1}{3} \operatorname{tg}^3 x - \operatorname{tg} x + x + k$$

$$(2) S_{m,n} = \int \sin^m x \cos^n x dx \text{ met } m+n \neq 0$$

$$\Rightarrow (m+1) S_{m,n} = \sin^{m+1} x \cos^{n-1} x + (n-1) (S_{m,n-2} - S_{m,n})$$

Methode V: recursie**Voorbeelden:**

(1)

$$T_n = \frac{\operatorname{tg}^{n-1} x}{n-1} - T_{n-2}$$

$$T_4 = \int \operatorname{tg}^4 x dx = \frac{1}{3} \operatorname{tg}^3 x - \operatorname{tg} x + x + k$$

$$(2) S_{m,n} = \int \sin^m x \cos^n x dx \text{ met } m+n \neq 0$$

$$\Rightarrow (m+1) S_{m,n} = \sin^{m+1} x \cos^{n-1} x + (n-1) S_{m,n-2} + (1-n) S_{m,n}$$

Methode V: recursie**Voorbeelden:**

(1)

$$T_n = \frac{\operatorname{tg}^{n-1} x}{n-1} - T_{n-2}$$

$$T_4 = \int \operatorname{tg}^4 x dx = \frac{1}{3} \operatorname{tg}^3 x - \operatorname{tg} x + x + k$$

$$(2) S_{m,n} = \int \sin^m x \cos^n x dx \text{ met } m+n \neq 0$$

$$\Rightarrow (m+1-1+n) S_{m,n} = \sin^{m+1} x \cos^{n-1} x + (n-1) S_{m,n-2}$$

Methode V: recursie**Voorbeelden:**

(1)

$$T_n = \frac{\operatorname{tg}^{n-1} x}{n-1} - T_{n-2}$$

$$T_4 = \int \operatorname{tg}^4 x dx = \frac{1}{3} \operatorname{tg}^3 x - \operatorname{tg} x + x + k$$

$$(2) S_{m,n} = \int \sin^m x \cos^n x dx \text{ met } m+n \neq 0$$

$$\Rightarrow (m+n) S_{m,n} = \sin^{m+1} x \cos^{n-1} x + (n-1) S_{m,n-2}$$

Methode V: recursie**Voorbeelden:**

(1)

$$T_n = \frac{\operatorname{tg}^{n-1} x}{n-1} - T_{n-2}$$

$$T_4 = \int \operatorname{tg}^4 x dx = \frac{1}{3} \operatorname{tg}^3 x - \operatorname{tg} x + x + k$$

$$(2) S_{m,n} = \int \sin^m x \cos^n x dx \text{ met } m+n \neq 0$$

$$\Rightarrow S_{m,n} = \frac{1}{m+n} \left(\sin^{m+1} x \cos^{n-1} x + (n-1) S_{m,n-2} \right)$$

Methode V: recursie**Voorbeelden:**

(1)

$$T_n = \frac{\operatorname{tg}^{n-1} x}{n-1} - T_{n-2}$$

$$T_4 = \int \operatorname{tg}^4 x dx = \frac{1}{3} \operatorname{tg}^3 x - \operatorname{tg} x + x + k$$

$$(2) S_{m,n} = \int \sin^m x \cos^n x dx \text{ met } m+n \neq 0$$

$$\Rightarrow S_{m,n} = \frac{1}{m+n} (\sin^{m+1} x \cos^{n-1} x + (n-1) S_{m,n-2})$$

Analoog:

$$S_{m,n} = \frac{1}{m+n} (-\sin^{m-1} x \cos^{n+1} x + (m-1) S_{m-2,n})$$

Methode V: recursie

(2)

$$S_{m,n} = \frac{1}{m+n} \left(\sin^{m+1} x \cos^{n-1} x + (n-1) S_{m,n-2} \right)$$
$$S_{m,n} = \frac{1}{m+n} \left(-\sin^{m-1} x \cos^{n+1} x + (m-1) S_{m-2,n} \right)$$

Methode V: recursie

(2)

$$S_{m,n} = \frac{1}{m+n} \left(\sin^{m+1} x \cos^{n-1} x + (n-1) S_{m,n-2} \right)$$
$$S_{m,n} = \frac{1}{m+n} \left(-\sin^{m-1} x \cos^{n+1} x + (m-1) S_{m-2,n} \right)$$

Voorbeelden:

$$(a) S_{2,-3} = \int \sin^2 x \cos^{-3} x dx$$

Methode V: recursie

(2)

$$S_{m,n} = \frac{1}{m+n} \left(\sin^{m+1} x \cos^{n-1} x + (n-1) S_{m,n-2} \right)$$
$$S_{m,n} = \frac{1}{m+n} \left(-\sin^{m-1} x \cos^{n+1} x + (m-1) S_{m-2,n} \right)$$

Voorbeelden:

$$(a) S_{2,-3} = \int \sin^2 x \cos^{-3} x dx = \frac{1}{-1} \left(-\sin x \cos^{-2} x + \int \cos^{-3} x dx \right)$$

Methode V: recursie

(2)

$$\begin{aligned} S_{m,n} &= \frac{1}{m+n} \left(\sin^{m+1} x \cos^{n-1} x + (n-1) S_{m,n-2} \right) \\ S_{m,n} &= \frac{1}{m+n} \left(-\sin^{m-1} x \cos^{n+1} x + (m-1) S_{m-2,n} \right) \end{aligned}$$

Voorbeelden:

$$(a) S_{2,-3} = \int \sin^2 x \cos^{-3} x dx = \sin x \cos^{-2} x - S_{0,-3}$$

Methode V: recursie

(2)

$$S_{m,n} = \frac{1}{m+n} (\sin^{m+1} x \cos^{n-1} x + (n-1) S_{m,n-2})$$
$$S_{m,n} = \frac{1}{m+n} (-\sin^{m-1} x \cos^{n+1} x + (m-1) S_{m-2,n})$$

Voorbeelden:

$$(a) S_{2,-3} = \int \sin^2 x \cos^{-3} x dx = \sin x \cos^{-2} x - \int \cos^{-3} x dx$$

Methode V: recursie

(2)

$$S_{m,n} = \frac{1}{m+n} (\sin^{m+1} x \cos^{n-1} x + (n-1) S_{m,n-2})$$
$$S_{m,n} = \frac{1}{m+n} (-\sin^{m-1} x \cos^{n+1} x + (m-1) S_{m-2,n})$$

Voorbeelden:

$$(a) S_{2,-3} = \int \sin^2 x \cos^{-3} x dx = \sin x \cos^{-2} x - \int (\sin^2 x + \cos^2 x) \cos^{-3} x dx$$

Methode V: recursie

(2)

$$S_{m,n} = \frac{1}{m+n} (\sin^{m+1} x \cos^{n-1} x + (n-1) S_{m,n-2})$$
$$S_{m,n} = \frac{1}{m+n} (-\sin^{m-1} x \cos^{n+1} x + (m-1) S_{m-2,n})$$

Voorbeelden:

$$(a) S_{2,-3} = \int \sin^2 x \cos^{-3} x dx = \sin x \cos^{-2} x - \int \sin^2 x \cos^{-3} x dx - \int \cos^2 x \cos^{-3} x dx$$

Methode V: recursie

(2)

$$S_{m,n} = \frac{1}{m+n} (\sin^{m+1} x \cos^{n-1} x + (n-1) S_{m,n-2})$$
$$S_{m,n} = \frac{1}{m+n} (-\sin^{m-1} x \cos^{n+1} x + (m-1) S_{m-2,n})$$

Voorbeelden:

$$(a) S_{2,-3} = \int \sin^2 x \cos^{-3} x dx = \sin x \cos^{-2} x - S_{2,-3} - \int \cos^{-1} x dx$$

Methode V: recursie

(2)

$$S_{m,n} = \frac{1}{m+n} \left(\sin^{m+1} x \cos^{n-1} x + (n-1) S_{m,n-2} \right)$$
$$S_{m,n} = \frac{1}{m+n} \left(-\sin^{m-1} x \cos^{n+1} x + (m-1) S_{m-2,n} \right)$$

Voorbeelden:

$$(a) \ 2S_{2,-3} = \sin x \cos^{-2} x - \int \frac{dx}{\cos x}$$

Methode V: recursie

(2)

$$S_{m,n} = \frac{1}{m+n} (\sin^{m+1} x \cos^{n-1} x + (n-1) S_{m,n-2})$$
$$S_{m,n} = \frac{1}{m+n} (-\sin^{m-1} x \cos^{n+1} x + (m-1) S_{m-2,n})$$

Voorbeelden:

$$(a) S_{2,-3} = \frac{1}{2} \sin x \cos^{-2} x - \frac{1}{2} \int \frac{dx}{\cos x}$$

Methode V: recursie

(2)

$$\begin{aligned} S_{m,n} &= \frac{1}{m+n} \left(\sin^{m+1} x \cos^{n-1} x + (n-1) S_{m,n-2} \right) \\ S_{m,n} &= \frac{1}{m+n} \left(-\sin^{m-1} x \cos^{n+1} x + (m-1) S_{m-2,n} \right) \end{aligned}$$

Voorbeelden:

$$(a) S_{2,-3} = \frac{1}{2} \sin x \cos^{-2} x - \frac{1}{2} \ln \left| \operatorname{tg} \left(\frac{x}{2} + \frac{\pi}{4} \right) \right| + k$$

Methode V: recursie

(2)

$$S_{m,n} = \frac{1}{m+n} \left(\sin^{m+1} x \cos^{n-1} x + (n-1) S_{m,n-2} \right)$$
$$S_{m,n} = \frac{1}{m+n} \left(-\sin^{m-1} x \cos^{n+1} x + (m-1) S_{m-2,n} \right)$$

Voorbeelden:

$$(a) S_{2,-3} = \frac{1}{2} \sin x \cos^{-2} x - \frac{1}{2} \ln \left| \operatorname{tg} \left(\frac{x}{2} + \frac{\pi}{4} \right) \right| + k$$

$$(b) S_{-1,-3} = \int \sin^{-1} x \cos^{-3} x dx$$

Methode V: recursie

(2)

$$S_{m,n} = \frac{1}{m+n} \left(\sin^{m+1} x \cos^{n-1} x + (n-1) S_{m,n-2} \right)$$
$$S_{m,n} = \frac{1}{m+n} \left(-\sin^{m-1} x \cos^{n+1} x + (m-1) S_{m-2,n} \right)$$

Voorbeelden:

$$(a) S_{2,-3} = \frac{1}{2} \sin x \cos^{-2} x - \frac{1}{2} \ln \left| \operatorname{tg} \left(\frac{x}{2} + \frac{\pi}{4} \right) \right| + k$$

$$(b) S_{-1,-3} = \int \sin^{-1} x \cos^{-3} x dx = \int (\sin^2 x + \cos^2 x) \sin^{-1} x \cos^{-3} x dx$$

Methode V: recursie

(2)

$$S_{m,n} = \frac{1}{m+n} (\sin^{m+1} x \cos^{n-1} x + (n-1) S_{m,n-2})$$
$$S_{m,n} = \frac{1}{m+n} (-\sin^{m-1} x \cos^{n+1} x + (m-1) S_{m-2,n})$$

Voorbeelden:

$$(a) S_{2,-3} = \frac{1}{2} \sin x \cos^{-2} x - \frac{1}{2} \ln \left| \operatorname{tg} \left(\frac{x}{2} + \frac{\pi}{4} \right) \right| + k$$

$$(b) S_{-1,-3} = \int \sin^{-1} x \cos^{-3} x dx = \int \sin^2 x \sin^{-1} x \cos^{-3} x dx + \int \cos^2 x \sin^{-1} x \cos^{-3} x dx$$

Methode V: recursie

(2)

$$S_{m,n} = \frac{1}{m+n} (\sin^{m+1} x \cos^{n-1} x + (n-1) S_{m,n-2})$$
$$S_{m,n} = \frac{1}{m+n} (-\sin^{m-1} x \cos^{n+1} x + (m-1) S_{m-2,n})$$

Voorbeelden:

$$(a) S_{2,-3} = \frac{1}{2} \sin x \cos^{-2} x - \frac{1}{2} \ln \left| \operatorname{tg} \left(\frac{x}{2} + \frac{\pi}{4} \right) \right| + k$$

$$(b) S_{-1,-3} = \int \sin^{-1} x \cos^{-3} x dx = \int \sin x \cos^{-3} x dx + \int \sin^{-1} x \cos^{-1} x dx$$

Methode V: recursie

(2)

$$S_{m,n} = \frac{1}{m+n} \left(\sin^{m+1} x \cos^{n-1} x + (n-1) S_{m,n-2} \right)$$

$$S_{m,n} = \frac{1}{m+n} \left(-\sin^{m-1} x \cos^{n+1} x + (m-1) S_{m-2,n} \right)$$

Voorbeelden:

$$(a) S_{2,-3} = \frac{1}{2} \sin x \cos^{-2} x - \frac{1}{2} \ln \left| \operatorname{tg} \left(\frac{x}{2} + \frac{\pi}{4} \right) \right| + k$$

$$(b) S_{-1,-3} = \int \sin^{-1} x \cos^{-3} x dx = -\int \cos^{-3} x d(\cos x) + \int (\sin^2 x + \cos^2 x) \sin^{-1} x \cos^{-1} x dx$$

Methode V: recursie

(2)

$$\begin{aligned} S_{m,n} &= \frac{1}{m+n} \left(\sin^{m+1} x \cos^{n-1} x + (n-1) S_{m,n-2} \right) \\ S_{m,n} &= \frac{1}{m+n} \left(-\sin^{m-1} x \cos^{n+1} x + (m-1) S_{m-2,n} \right) \end{aligned}$$

Voorbeelden:

$$(a) S_{2,-3} = \frac{1}{2} \sin x \cos^{-2} x - \frac{1}{2} \ln \left| \operatorname{tg} \left(\frac{x}{2} + \frac{\pi}{4} \right) \right| + k$$

$$(b) S_{-1,-3} = \int \sin^{-1} x \cos^{-3} x dx = \frac{1}{2} \cos^{-2} x + \int \sin^2 x \sin^{-1} x \cos^{-1} x dx + \int \cos^2 x \sin^{-1} x \cos^{-1} x dx$$

Methode V: recursie

(2)

$$S_{m,n} = \frac{1}{m+n} (\sin^{m+1} x \cos^{n-1} x + (n-1) S_{m,n-2})$$
$$S_{m,n} = \frac{1}{m+n} (-\sin^{m-1} x \cos^{n+1} x + (m-1) S_{m-2,n})$$

Voorbeelden:

$$(a) S_{2,-3} = \frac{1}{2} \sin x \cos^{-2} x - \frac{1}{2} \ln \left| \operatorname{tg} \left(\frac{x}{2} + \frac{\pi}{4} \right) \right| + k$$

$$(b) S_{-1,-3} = \int \sin^{-1} x \cos^{-3} x dx = \frac{1}{2} \cos^{-2} x + \int \sin x \cos^{-1} x dx + \int \cos x \sin^{-1} x dx$$

Methode V: recursie

(2)

$$S_{m,n} = \frac{1}{m+n} (\sin^{m+1} x \cos^{n-1} x + (n-1) S_{m,n-2})$$
$$S_{m,n} = \frac{1}{m+n} (-\sin^{m-1} x \cos^{n+1} x + (m-1) S_{m-2,n})$$

Voorbeelden:

$$(a) S_{2,-3} = \frac{1}{2} \sin x \cos^{-2} x - \frac{1}{2} \ln \left| \operatorname{tg} \left(\frac{x}{2} + \frac{\pi}{4} \right) \right| + k$$

$$(b) S_{-1,-3} = \int \sin^{-1} x \cos^{-3} x dx = \frac{1}{2} \cos^{-2} x + \int \operatorname{tg} x dx + \int \operatorname{cotg} x dx$$

Methode V: recursie

(2)

$$S_{m,n} = \frac{1}{m+n} (\sin^{m+1} x \cos^{n-1} x + (n-1) S_{m,n-2})$$
$$S_{m,n} = \frac{1}{m+n} (-\sin^{m-1} x \cos^{n+1} x + (m-1) S_{m-2,n})$$

Voorbeelden:

$$(a) S_{2,-3} = \frac{1}{2} \sin x \cos^{-2} x - \frac{1}{2} \ln \left| \operatorname{tg} \left(\frac{x}{2} + \frac{\pi}{4} \right) \right| + k$$

$$(b) S_{-1,-3} = \int \sin^{-1} x \cos^{-3} x dx = \frac{1}{2} \cos^{-2} x - \ln |\cos x| + \ln |\sin x| + k$$

Methode V: recursie

(2)

$$S_{m,n} = \frac{1}{m+n} \left(\sin^{m+1} x \cos^{n-1} x + (n-1) S_{m,n-2} \right)$$
$$S_{m,n} = \frac{1}{m+n} \left(-\sin^{m-1} x \cos^{n+1} x + (m-1) S_{m-2,n} \right)$$

Voorbeelden:

$$(a) S_{2,-3} = \frac{1}{2} \sin x \cos^{-2} x - \frac{1}{2} \ln \left| \operatorname{tg} \left(\frac{x}{2} + \frac{\pi}{4} \right) \right| + k$$

$$(b) S_{-1,-3} = \int \sin^{-1} x \cos^{-3} x dx = \frac{1}{2} \cos^{-2} x + \ln |\operatorname{tg} x| + k$$

Integralen van derde klasse

= irrationaal samengestelde functies

Integralen van derde klasse

= irrationaal samengestelde functies

⇒ 4 mogelijkheden

Integralen van derde klasse

= irrationaal samengestelde functies

⇒ 4 mogelijkheden

- Naar klasse I met $\sqrt{ax + b} = t$

Integralen van derde klasse

= irrationaal samengestelde functies

⇒ 4 mogelijkheden

- Naar klasse I met $\sqrt{ax + b} = t$
- Naar klasse I met $\sqrt{ax^2 + bx + c} = \sqrt{ax} + t$

Integralen van derde klasse

= irrationaal samengestelde functies

⇒ 4 mogelijkheden

- Naar klasse I met $\sqrt{ax + b} = t$
- Naar klasse I met $\sqrt{ax^2 + bx + c} = \sqrt{ax} + t$
- Naar klasse I met $\sqrt{a(x - p)(x - q)} = (x - p)t$

Integralen van derde klasse

= irrationaal samengestelde functies

⇒ 4 mogelijkheden

- Naar klasse I met $\sqrt{ax + b} = t$
- Naar klasse I met $\sqrt{ax^2 + bx + c} = \sqrt{ax} + t$
- Naar klasse I met $\sqrt{a(x - p)(x - q)} = (x - p)t$
- Naar klasse II met (hyper)goniometrie

Methode I: substitutie $\sqrt{ax + b} = t$

Methode I: substitutie $\boxed{\sqrt{ax + b} = t}$ voor $\int f(x, y) dx$ met $y = \sqrt{ax + b}$

Methode I: substitutie $\boxed{\sqrt{ax+b} = t}$ voor $\int f(x, y) dx$ met $y = \sqrt{ax+b}$
 $\Rightarrow$ Klasse I

Methode I: substitutie $\boxed{\sqrt{ax+b}=t}$ voor $\int f(x,y) dx$ met $y = \sqrt{ax+b}$
 $\Rightarrow$ Klasse I

Voorbeelden:

$$(1) I = \int \frac{dx}{x\sqrt{x-1}}$$

Methode I: substitutie $\boxed{\sqrt{ax+b}=t}$ voor $\int f(x, y) dx$ met $y = \sqrt{ax+b}$

$\Rightarrow$ Klasse I

Voorbeelden:

$$(1) I = \int \frac{dx}{x\sqrt{x-1}}$$

$$t = \sqrt{x-1}$$

Methode I: substitutie $\boxed{\sqrt{ax+b} = t}$ voor $\int f(x, y) dx$ met $y = \sqrt{ax+b}$

$\Rightarrow$ Klasse I

Voorbeelden:

$$(1) I = \int \frac{dx}{x\sqrt{x-1}}$$

$$t = \sqrt{x-1} \Rightarrow x = t^2 + 1$$

Methode I: substitutie $\boxed{\sqrt{ax+b}=t}$ voor $\int f(x,y) dx$ met $y = \sqrt{ax+b}$

$\Rightarrow$ Klasse I

Voorbeelden:

$$(1) I = \int \frac{dx}{x\sqrt{x-1}}$$

$$t = \sqrt{x-1} \Rightarrow x = t^2 + 1$$
$$dx = 2t dt$$

Methode I: substitutie $\boxed{\sqrt{ax+b}=t}$ voor $\int f(x,y) dx$ met $y = \sqrt{ax+b}$

$\Rightarrow$ Klasse I

Voorbeelden:

$$(1) I = \int \frac{dx}{x\sqrt{x-1}}$$

$$t = \sqrt{x-1} \Rightarrow x = t^2 + 1 \\ dx = 2t dt$$

$$= \int \frac{2t dt}{(t^2 + 1)t}$$

Methode I: substitutie $\boxed{\sqrt{ax+b}=t}$ voor $\int f(x,y) dx$ met $y = \sqrt{ax+b}$

$\Rightarrow$ Klasse I

Voorbeelden:

$$(1) I = \int \frac{dx}{x\sqrt{x-1}}$$

$$t = \sqrt{x-1} \Rightarrow x = t^2 + 1 \\ dx = 2t dt$$

$$= 2 \int \frac{dt}{(t^2 + 1)}$$

Methode I: substitutie $\boxed{\sqrt{ax+b} = t}$ voor $\int f(x, y) dx$ met $y = \sqrt{ax+b}$

$\Rightarrow$ Klasse I

Voorbeelden:

$$(1) I = \int \frac{dx}{x\sqrt{x-1}}$$

$$t = \sqrt{x-1} \Rightarrow x = t^2 + 1$$

$$dx = 2t dt$$

$$= 2 \operatorname{Bgtg} t + k$$

Methode I: substitutie $\boxed{\sqrt{ax+b} = t}$ voor $\int f(x, y) dx$ met $y = \sqrt{ax+b}$

$\Rightarrow$ Klasse I

Voorbeelden:

$$(1) I = \int \frac{dx}{x\sqrt{x-1}}$$

$$t = \sqrt{x-1} \Rightarrow x = t^2 + 1$$

$$dx = 2t dt$$

$$= 2 \operatorname{Bgtg} \sqrt{x-1} + k$$

Methode I: substitutie $\boxed{\sqrt{ax+b}=t}$ voor $\int f(x,y) dx$ met $y = \sqrt{ax+b}$

$\Rightarrow$ Klasse I

Voorbeelden:

$$(1) I = \int \frac{dx}{x\sqrt{x-1}}$$

$$t = \sqrt{x-1} \Rightarrow x = t^2 + 1 \\ dx = 2t dt$$

$$= 2 \operatorname{Bgtg} \sqrt{x-1} + k$$

$$(2) I = \int x\sqrt{x+3} dx$$

Methode I: substitutie $\boxed{\sqrt{ax+b}=t}$ voor $\int f(x,y) dx$ met $y = \sqrt{ax+b}$

$\Rightarrow$ Klasse I

Voorbeelden:

$$(1) I = \int \frac{dx}{x\sqrt{x-1}}$$

$$t = \sqrt{x-1} \Rightarrow x = t^2 + 1 \\ dx = 2t dt$$

$$= 2 \operatorname{Bgtg} \sqrt{x-1} + k$$

$$(2) I = \int x\sqrt{x+3} dx$$

$$t = \sqrt{x+3}$$

Methode I: substitutie $\boxed{\sqrt{ax+b}=t}$ voor $\int f(x,y) dx$ met $y = \sqrt{ax+b}$

$\Rightarrow$ Klasse I

Voorbeelden:

$$(1) I = \int \frac{dx}{x\sqrt{x-1}}$$

$$t = \sqrt{x-1} \Rightarrow x = t^2 + 1 \\ dx = 2t dt$$

$$= 2 \operatorname{Bgtg} \sqrt{x-1} + k$$

$$(2) I = \int x\sqrt{x+3} dx$$

$$t = \sqrt{x+3} \Rightarrow x = t^2 - 3$$

Methode I: substitutie $\boxed{\sqrt{ax+b}=t}$ voor $\int f(x,y) dx$ met $y = \sqrt{ax+b}$

$\Rightarrow$ Klasse I

Voorbeelden:

$$(1) I = \int \frac{dx}{x\sqrt{x-1}}$$

$$t = \sqrt{x-1} \Rightarrow x = t^2 + 1 \\ dx = 2t dt$$

$$= 2 \operatorname{Bgtg} \sqrt{x-1} + k$$

$$(2) I = \int x\sqrt{x+3} dx$$

$$t = \sqrt{x+3} \Rightarrow x = t^2 - 3 \\ dx = 2t dt$$

Methode I: substitutie $\boxed{\sqrt{ax+b}=t}$ voor $\int f(x,y) dx$ met $y = \sqrt{ax+b}$

$\Rightarrow$ Klasse I

Voorbeelden:

$$(1) I = \int \frac{dx}{x\sqrt{x-1}}$$

$$t = \sqrt{x-1} \Rightarrow x = t^2 + 1 \\ dx = 2t dt$$

$$= 2 \operatorname{Bgtg} \sqrt{x-1} + k$$

$$(2) I = \int x\sqrt{x+3} dx$$

$$t = \sqrt{x+3} \Rightarrow x = t^2 - 3 \\ dx = 2t dt$$

$$= \int (t^2 - 3) t 2t dt$$

Methode I: substitutie $\boxed{\sqrt{ax+b}=t}$ voor $\int f(x,y) dx$ met $y = \sqrt{ax+b}$

$\Rightarrow$ Klasse I

Voorbeelden:

$$(1) I = \int \frac{dx}{x\sqrt{x-1}}$$

$$t = \sqrt{x-1} \Rightarrow x = t^2 + 1$$

$$dx = 2t dt$$

$$= 2 \operatorname{Bgtg} \sqrt{x-1} + k$$

$$(2) I = \int x\sqrt{x+3} dx$$

$$t = \sqrt{x+3} \Rightarrow x = t^2 - 3$$

$$dx = 2t dt$$

$$= \int (2t^4 - 6t^2) dt$$

Methode I: substitutie $\boxed{\sqrt{ax+b}=t}$ voor $\int f(x,y) dx$ met $y = \sqrt{ax+b}$

$\Rightarrow$ Klasse I

Voorbeelden:

$$(1) I = \int \frac{dx}{x\sqrt{x-1}}$$

$$t = \sqrt{x-1} \Rightarrow x = t^2 + 1 \\ dx = 2t dt$$

$$= 2 \operatorname{Bgtg} \sqrt{x-1} + k$$

$$(2) I = \int x\sqrt{x+3} dx$$

$$t = \sqrt{x+3} \Rightarrow x = t^2 - 3 \\ dx = 2t dt$$

$$= \frac{2t^5}{5} - 2t^3 + k$$

Methode I: substitutie $\boxed{\sqrt{ax+b}=t}$ voor $\int f(x,y) dx$ met $y = \sqrt{ax+b}$

$\Rightarrow$ Klasse I

Voorbeelden:

$$(1) I = \int \frac{dx}{x\sqrt{x-1}}$$

$$t = \sqrt{x-1} \Rightarrow x = t^2 + 1 \\ dx = 2t dt$$

$$= 2 \operatorname{Bgtg} \sqrt{x-1} + k$$

$$(2) I = \int x\sqrt{x+3} dx$$

$$t = \sqrt{x+3} \Rightarrow x = t^2 - 3 \\ dx = 2t dt$$

$$= \frac{2\sqrt{(x+3)^5}}{5} - 2\sqrt{(x+3)^3} + k$$

Methode II: substitutie $\sqrt{ax^2 + bx + c} = \sqrt{ax} + t$

Methode II: substitutie $\boxed{\sqrt{ax^2 + bx + c} = \sqrt{ax} + t}$ voor $\int f(x, y) dx$
met $y = \sqrt{ax^2 + bx + c}$, $a > 0$

Methode II: substitutie $\boxed{\sqrt{ax^2 + bx + c} = \sqrt{ax} + t}$ voor $\int f(x, y) dx$
met $y = \sqrt{ax^2 + bx + c}$, $a > 0$

$$\Rightarrow ax^2 + bx + c = (\sqrt{ax} + t)^2$$

Methode II: substitutie $\boxed{\sqrt{ax^2 + bx + c} = \sqrt{ax} + t}$ voor $\int f(x, y) dx$
met $y = \sqrt{ax^2 + bx + c}$, $a > 0$

$$\Rightarrow ax^2 + bx + c = (\sqrt{ax} + t)^2 = ax^2 + 2\sqrt{ax}t + t^2$$

Methode II: substitutie $\boxed{\sqrt{ax^2 + bx + c} = \sqrt{ax} + t}$ voor $\int f(x, y) dx$
met $y = \sqrt{ax^2 + bx + c}$, $a > 0$

$$\begin{aligned}\Rightarrow ax^2 + bx + c &= (\sqrt{ax} + t)^2 = ax^2 + 2\sqrt{ax}t + t^2 \\ \Rightarrow bx + c &= 2\sqrt{ax}t + t^2\end{aligned}$$

Methode II: substitutie $\boxed{\sqrt{ax^2 + bx + c} = \sqrt{ax} + t}$ voor $\int f(x, y) dx$
met $y = \sqrt{ax^2 + bx + c}$, $a > 0$

$$\Rightarrow ax^2 + bx + c = (\sqrt{ax} + t)^2 = ax^2 + 2\sqrt{ax}t + t^2$$

$$\Rightarrow bx + c = 2\sqrt{ax}t + t^2 \Rightarrow x = \frac{c - t^2}{2\sqrt{at} - b}$$

Methode II: substitutie $\boxed{\sqrt{ax^2 + bx + c} = \sqrt{ax} + t}$ voor $\int f(x, y) dx$
met $y = \sqrt{ax^2 + bx + c}$, $a > 0$

$$\Rightarrow ax^2 + bx + c = (\sqrt{ax} + t)^2 = ax^2 + 2\sqrt{ax}t + t^2$$

$$\Rightarrow bx + c = 2\sqrt{ax}t + t^2 \Rightarrow x = \frac{c - t^2}{2\sqrt{at} - b}$$

$\Rightarrow$ Klasse I

Methode II: substitutie $\boxed{\sqrt{ax^2 + bx + c} = \sqrt{ax} + t}$ voor $\int f(x, y) dx$
met $y = \sqrt{ax^2 + bx + c}$, $a > 0$

$$\Rightarrow ax^2 + bx + c = (\sqrt{ax} + t)^2 = ax^2 + 2\sqrt{ax}t + t^2$$

$$\Rightarrow bx + c = 2\sqrt{ax}t + t^2 \Rightarrow x = \frac{c - t^2}{2\sqrt{at} - b}$$

$\Rightarrow$ Klasse I

Voorbeelden:

$$(1) I = \int \frac{dx}{1 + \sqrt{4x^2 + 1}}$$

Methode II: substitutie $\boxed{\sqrt{ax^2 + bx + c} = \sqrt{ax} + t}$ voor $\int f(x, y) dx$

met $y = \sqrt{ax^2 + bx + c}$, $a > 0$

$$\Rightarrow ax^2 + bx + c = (\sqrt{ax} + t)^2 = ax^2 + 2\sqrt{ax}t + t^2$$

$$\Rightarrow bx + c = 2\sqrt{ax}t + t^2 \Rightarrow x = \frac{c - t^2}{2\sqrt{at} - b}$$

$\Rightarrow$ Klasse I

Voorbeelden:

$$(1) I = \int \frac{dx}{1 + \sqrt{4x^2 + 1}}$$

$$\sqrt{4x^2 + 1} = 2x + t$$

Methode II: substitutie $\boxed{\sqrt{ax^2 + bx + c} = \sqrt{ax} + t}$ voor $\int f(x, y) dx$

met $y = \sqrt{ax^2 + bx + c}$, $a > 0$

$$\Rightarrow ax^2 + bx + c = (\sqrt{ax} + t)^2 = ax^2 + 2\sqrt{ax}t + t^2$$

$$\Rightarrow bx + c = 2\sqrt{ax}t + t^2 \Rightarrow x = \frac{c - t^2}{2\sqrt{at} - b}$$

$\Rightarrow$ Klasse I

Voorbeelden:

$$(1) I = \int \frac{dx}{1 + \sqrt{4x^2 + 1}}$$

$$\sqrt{4x^2 + 1} = 2x + t \Rightarrow 4x^2 + 1 = 4x^2 + 4tx + t^2$$

Methode II: substitutie $\boxed{\sqrt{ax^2 + bx + c} = \sqrt{ax} + t}$ voor $\int f(x, y) dx$

met $y = \sqrt{ax^2 + bx + c}$, $a > 0$

$$\Rightarrow ax^2 + bx + c = (\sqrt{ax} + t)^2 = ax^2 + 2\sqrt{ax}t + t^2$$

$$\Rightarrow bx + c = 2\sqrt{ax}t + t^2 \Rightarrow x = \frac{c - t^2}{2\sqrt{at} - b}$$

$\Rightarrow$ Klasse I

Voorbeelden:

$$(1) I = \int \frac{dx}{1 + \sqrt{4x^2 + 1}}$$

$$\sqrt{4x^2 + 1} = 2x + t \Rightarrow 4x^2 + 1 = 4x^2 + 4tx + t^2 \Rightarrow x = \frac{-t^2 + 1}{4t}$$

Methode II: substitutie $\boxed{\sqrt{ax^2 + bx + c} = \sqrt{ax} + t}$ voor $\int f(x, y) dx$

met $y = \sqrt{ax^2 + bx + c}$, $a > 0$

$$\Rightarrow ax^2 + bx + c = (\sqrt{ax} + t)^2 = ax^2 + 2\sqrt{ax}t + t^2$$

$$\Rightarrow bx + c = 2\sqrt{ax}t + t^2 \Rightarrow x = \frac{c - t^2}{2\sqrt{at} - b}$$

$\Rightarrow$ Klasse I

Voorbeelden:

$$(1) I = \int \frac{dx}{1 + \sqrt{4x^2 + 1}}$$

$$\begin{aligned} \sqrt{4x^2 + 1} = 2x + t &\Rightarrow 4x^2 + 1 = 4x^2 + 4tx + t^2 \Rightarrow x = \frac{-t^2 + 1}{4t} \\ &\Rightarrow dx = \frac{-t^2 - 1}{4t^2} dt \end{aligned}$$

Methode II: substitutie $\boxed{\sqrt{ax^2 + bx + c} = \sqrt{ax} + t}$ voor $\int f(x, y) dx$

met $y = \sqrt{ax^2 + bx + c}$, $a > 0$

$$\Rightarrow ax^2 + bx + c = (\sqrt{ax} + t)^2 = ax^2 + 2\sqrt{ax}t + t^2$$

$$\Rightarrow bx + c = 2\sqrt{ax}t + t^2 \Rightarrow x = \frac{c - t^2}{2\sqrt{at} - b}$$

$\Rightarrow$ Klasse I

Voorbeelden:

$$(1) I = \int \frac{dx}{1 + \sqrt{4x^2 + 1}}$$

$$\begin{aligned} \sqrt{4x^2 + 1} = 2x + t &\Rightarrow 4x^2 + 1 = 4x^2 + 4tx + t^2 \Rightarrow x = \frac{-t^2 + 1}{4t} \\ &\Rightarrow dx = \frac{-t^2 - 1}{4t^2} dt \\ &\Rightarrow \sqrt{4x^2 + 1} = 2 \frac{-t^2 + 1}{4t} + t = \frac{t^2 + 1}{2t} \end{aligned}$$

Methode II: substitutie $\boxed{\sqrt{ax^2 + bx + c} = \sqrt{ax} + t}$ voor $\int f(x, y) dx$

met $y = \sqrt{ax^2 + bx + c}$, $a > 0$

$$\Rightarrow ax^2 + bx + c = (\sqrt{ax} + t)^2 = ax^2 + 2\sqrt{ax}t + t^2$$

$$\Rightarrow bx + c = 2\sqrt{ax}t + t^2 \Rightarrow x = \frac{c - t^2}{2\sqrt{at} - b}$$

$\Rightarrow$ Klasse I

Voorbeelden:

$$(1) I = \int \frac{dx}{1 + \sqrt{4x^2 + 1}} = \int \frac{\frac{-t^2 - 1}{4t^2} dt}{1 + \frac{t^2 + 1}{2t}}$$

$$\begin{aligned} \sqrt{4x^2 + 1} = 2x + t &\Rightarrow 4x^2 + 1 = 4x^2 + 4tx + t^2 \Rightarrow x = \frac{-t^2 + 1}{4t} \\ &\Rightarrow dx = \frac{-t^2 - 1}{4t^2} dt \\ &\Rightarrow \sqrt{4x^2 + 1} = 2 \frac{-t^2 + 1}{4t} + t = \frac{t^2 + 1}{2t} \end{aligned}$$

Methode II: substitutie $\boxed{\sqrt{ax^2 + bx + c} = \sqrt{ax} + t}$ voor $\int f(x, y) dx$

met $y = \sqrt{ax^2 + bx + c}$, $a > 0$

$$\Rightarrow ax^2 + bx + c = (\sqrt{ax} + t)^2 = ax^2 + 2\sqrt{ax}t + t^2$$

$$\Rightarrow bx + c = 2\sqrt{ax}t + t^2 \Rightarrow x = \frac{c - t^2}{2\sqrt{at} - b}$$

$\Rightarrow$ Klasse I

Voorbeelden:

$$(1) I = \int \frac{dx}{1 + \sqrt{4x^2 + 1}} = -\frac{1}{2} \int \frac{t^2 + 1}{t(2t + t^2 + 1)} dt$$

$$\sqrt{4x^2 + 1} = 2x + t \Rightarrow 4x^2 + 1 = 4x^2 + 4tx + t^2 \Rightarrow x = \frac{-t^2 + 1}{4t}$$

$$\Rightarrow dx = \frac{-t^2 - 1}{4t^2} dt$$

$$\Rightarrow \sqrt{4x^2 + 1} = 2 \frac{-t^2 + 1}{4t} + t = \frac{t^2 + 1}{2t}$$

Methode II: substitutie $\boxed{\sqrt{ax^2 + bx + c} = \sqrt{ax} + t}$ voor $\int f(x, y) dx$

met $y = \sqrt{ax^2 + bx + c}$, $a > 0$

$$\Rightarrow ax^2 + bx + c = (\sqrt{ax} + t)^2 = ax^2 + 2\sqrt{ax}t + t^2$$

$$\Rightarrow bx + c = 2\sqrt{ax}t + t^2 \Rightarrow x = \frac{c - t^2}{2\sqrt{at} - b}$$

$\Rightarrow$ Klasse I

Voorbeelden:

$$(1) I = \int \frac{dx}{1 + \sqrt{4x^2 + 1}} = - \int \frac{1}{2t} \frac{t^2 + 1}{(t + 1)^2} dt$$

$$\begin{aligned} \sqrt{4x^2 + 1} = 2x + t &\Rightarrow 4x^2 + 1 = 4x^2 + 4tx + t^2 \Rightarrow x = \frac{-t^2 + 1}{4t} \\ &\Rightarrow dx = \frac{-t^2 - 1}{4t^2} dt \\ &\Rightarrow \sqrt{4x^2 + 1} = 2 \frac{-t^2 + 1}{4t} + t = \frac{t^2 + 1}{2t} \end{aligned}$$

Methode II: substitutie $\boxed{\sqrt{ax^2 + bx + c} = \sqrt{ax} + t}$ voor $\int f(x, y) dx$

met $y = \sqrt{ax^2 + bx + c}$, $a > 0$

$$\Rightarrow ax^2 + bx + c = (\sqrt{ax} + t)^2 = ax^2 + 2\sqrt{ax}t + t^2$$

$$\Rightarrow bx + c = 2\sqrt{ax}t + t^2 \Rightarrow x = \frac{c - t^2}{2\sqrt{at} - b}$$

$\Rightarrow$ Klasse I

Voorbeelden:

$$(1) I = \int \frac{dx}{1 + \sqrt{4x^2 + 1}} = \int \left(-\frac{1}{2t} + \frac{1}{(t+1)^2} \right) dt$$

$$\begin{aligned} \sqrt{4x^2 + 1} = 2x + t &\Rightarrow 4x^2 + 1 = 4x^2 + 4tx + t^2 \Rightarrow x = \frac{-t^2 + 1}{4t} \\ &\Rightarrow dx = \frac{-t^2 - 1}{4t^2} dt \\ &\Rightarrow \sqrt{4x^2 + 1} = 2 \frac{-t^2 + 1}{4t} + t = \frac{t^2 + 1}{2t} \end{aligned}$$

Methode II: substitutie $\boxed{\sqrt{ax^2 + bx + c} = \sqrt{ax} + t}$ voor $\int f(x, y) dx$

met $y = \sqrt{ax^2 + bx + c}$, $a > 0$

$$\Rightarrow ax^2 + bx + c = (\sqrt{ax} + t)^2 = ax^2 + 2\sqrt{ax}t + t^2$$

$$\Rightarrow bx + c = 2\sqrt{ax}t + t^2 \Rightarrow x = \frac{c - t^2}{2\sqrt{at} - b}$$

$\Rightarrow$ Klasse I

Voorbeelden:

$$(1) I = \int \frac{dx}{1 + \sqrt{4x^2 + 1}} = -\frac{1}{2} \ln t - \frac{1}{t + 1} + c$$

$$\begin{aligned} \sqrt{4x^2 + 1} = 2x + t &\Rightarrow 4x^2 + 1 = 4x^2 + 4tx + t^2 \Rightarrow x = \frac{-t^2 + 1}{4t} \\ &\Rightarrow dx = \frac{-t^2 - 1}{4t^2} dt \\ &\Rightarrow \sqrt{4x^2 + 1} = 2 \frac{-t^2 + 1}{4t} + t = \frac{t^2 + 1}{2t} \end{aligned}$$

Methode II: substitutie $\boxed{\sqrt{ax^2 + bx + c} = \sqrt{ax} + t}$ voor $\int f(x, y) dx$

met $y = \sqrt{ax^2 + bx + c}$, $a > 0$

$$\Rightarrow ax^2 + bx + c = (\sqrt{ax} + t)^2 = ax^2 + 2\sqrt{ax}t + t^2$$

$$\Rightarrow bx + c = 2\sqrt{ax}t + t^2 \Rightarrow x = \frac{c - t^2}{2\sqrt{at} - b}$$

$\Rightarrow$ Klasse I

Voorbeelden:

$$(1) I = \int \frac{dx}{1 + \sqrt{4x^2 + 1}} = -\frac{1}{2} \ln t - \frac{1}{t + 1} + c$$

$$\sqrt{4x^2 + 1} = 2x + t \Rightarrow t = \sqrt{4x^2 + 1} - 2x$$

Methode II: substitutie $\boxed{\sqrt{ax^2 + bx + c} = \sqrt{ax} + t}$ voor $\int f(x, y) dx$

met $y = \sqrt{ax^2 + bx + c}$, $a > 0$

$$\Rightarrow ax^2 + bx + c = (\sqrt{ax} + t)^2 = ax^2 + 2\sqrt{ax}t + t^2$$

$$\Rightarrow bx + c = 2\sqrt{ax}t + t^2 \Rightarrow x = \frac{c - t^2}{2\sqrt{at} - b}$$

$\Rightarrow$ Klasse I

Voorbeelden:

$$(1) I = \int \frac{dx}{1 + \sqrt{4x^2 + 1}} = -\frac{1}{2} \ln \left| \sqrt{4x^2 + 1} - 2x \right| - \frac{1}{\sqrt{4x^2 + 1} - 2x + 1} + c$$

$$\sqrt{4x^2 + 1} = 2x + t \Rightarrow t = \sqrt{4x^2 + 1} - 2x$$

Methode II: substitutie $\boxed{\sqrt{ax^2 + bx + c} = \sqrt{ax} + t}$ voor $\int f(x, y) dx$

Voorbeelden:

$$(2) I = \int \sqrt{x^2 - 3x + 2} dx$$

Methode II: substitutie $\boxed{\sqrt{ax^2 + bx + c} = \sqrt{ax} + t}$ voor $\int f(x, y) dx$

Voorbeelden:

$$(2) I = \int \sqrt{x^2 - 3x + 2} dx$$

$$\sqrt{x^2 - 3x + 2} = x + t$$

Methode II: substitutie $\boxed{\sqrt{ax^2 + bx + c} = \sqrt{ax} + t}$ voor $\int f(x, y) dx$

Voorbeelden:

$$(2) I = \int \sqrt{x^2 - 3x + 2} dx$$

$$\sqrt{x^2 - 3x + 2} = x + t \Rightarrow x^2 - 3x + 2 = x^2 + 2tx + t^2 \Rightarrow x = \frac{-t^2 + 2}{2t + 3}$$

Methode II: substitutie $\boxed{\sqrt{ax^2 + bx + c} = \sqrt{ax} + t}$ voor $\int f(x, y) dx$

Voorbeelden:

$$(2) I = \int \sqrt{x^2 - 3x + 2} dx$$

$$\begin{aligned} \sqrt{x^2 - 3x + 2} = x + t &\Rightarrow x^2 - 3x + 2 = x^2 + 2tx + t^2 \Rightarrow x = \frac{-t^2 + 2}{2t + 3} \\ &\Rightarrow dx = -2 \frac{t^2 + 3t + 2}{(2t + 3)^2} dt \end{aligned}$$

Methode II: substitutie $\boxed{\sqrt{ax^2 + bx + c} = \sqrt{ax} + t}$ voor $\int f(x, y) dx$

Voorbeelden:

$$(2) I = \int \sqrt{x^2 - 3x + 2} dx$$

$$\begin{aligned} \sqrt{x^2 - 3x + 2} = x + t &\Rightarrow x^2 - 3x + 2 = x^2 + 2tx + t^2 \Rightarrow x = \frac{-t^2 + 2}{2t + 3} \\ &\Rightarrow dx = -2 \frac{t^2 + 3t + 2}{(2t + 3)^2} dt \\ &\Rightarrow \sqrt{x^2 - 3x + 2} = \frac{-t^2 + 2}{2t + 3} + t = \frac{t^2 + 3t + 2}{2t + 3} \end{aligned}$$

Methode II: substitutie $\boxed{\sqrt{ax^2 + bx + c} = \sqrt{ax} + t}$ voor $\int f(x, y) dx$

Voorbeelden:

$$(2) I = \int \sqrt{x^2 - 3x + 2} dx$$

$$\begin{aligned} \sqrt{x^2 - 3x + 2} = x + t &\Rightarrow x^2 - 3x + 2 = x^2 + 2tx + t^2 \Rightarrow x = \frac{-t^2 + 2}{2t + 3} \\ &\Rightarrow dx = -2 \frac{t^2 + 3t + 2}{(2t + 3)^2} dt \\ &\Rightarrow \sqrt{x^2 - 3x + 2} = \frac{-t^2 + 2}{2t + 3} + t = \frac{t^2 + 3t + 2}{2t + 3} \\ &= -2 \int \frac{(t^2 + 3t + 2)^2}{(2t + 3)^3} dt \end{aligned}$$

Methode II: substitutie $\boxed{\sqrt{ax^2 + bx + c} = \sqrt{ax} + t}$ voor $\int f(x, y) dx$

Voorbeelden:

$$(2) I = \int \sqrt{x^2 - 3x + 2} dx$$

$$\begin{aligned} \sqrt{x^2 - 3x + 2} = x + t &\Rightarrow x^2 - 3x + 2 = x^2 + 2tx + t^2 \Rightarrow x = \frac{-t^2 + 2}{2t + 3} \\ &\Rightarrow dx = -2 \frac{t^2 + 3t + 2}{(2t + 3)^2} dt \\ &\Rightarrow \sqrt{x^2 - 3x + 2} = \frac{-t^2 + 2}{2t + 3} + t = \frac{t^2 + 3t + 2}{2t + 3} \end{aligned}$$

$$= \int \frac{-2t^4 - 12t^3 - 26t^2 - 24t - 8}{8t^3 + 36t^2 + 54t + 27} dt$$

Methode II: substitutie $\boxed{\sqrt{ax^2 + bx + c} = \sqrt{ax} + t}$ voor $\int f(x, y) dx$

Voorbeelden:

$$(2) I = \int \sqrt{x^2 - 3x + 2} dx$$

$$\begin{aligned} \sqrt{x^2 - 3x + 2} = x + t &\Rightarrow x^2 - 3x + 2 = x^2 + 2tx + t^2 \Rightarrow x = \frac{-t^2 + 2}{2t + 3} \\ &\Rightarrow dx = -2 \frac{t^2 + 3t + 2}{(2t + 3)^2} dt \\ &\Rightarrow \sqrt{x^2 - 3x + 2} = \frac{-t^2 + 2}{2t + 3} + t = \frac{t^2 + 3t + 2}{2t + 3} \\ &= \int \left(-\frac{1}{4}t - \frac{3}{8} + \frac{8t^2 + 24t + 17}{8(2t + 3)^3} \right) dt \end{aligned}$$

Methode II: substitutie $\boxed{\sqrt{ax^2 + bx + c} = \sqrt{ax} + t}$ voor $\int f(x, y) dx$

Voorbeelden:

$$(2) I = \int \sqrt{x^2 - 3x + 2} dx$$

$$\begin{aligned} \sqrt{x^2 - 3x + 2} = x + t &\Rightarrow x^2 - 3x + 2 = x^2 + 2tx + t^2 \Rightarrow x = \frac{-t^2 + 2}{2t + 3} \\ &\Rightarrow dx = -2 \frac{t^2 + 3t + 2}{(2t + 3)^2} dt \\ &\Rightarrow \sqrt{x^2 - 3x + 2} = \frac{-t^2 + 2}{2t + 3} + t = \frac{t^2 + 3t + 2}{2t + 3} \end{aligned}$$

$$= \int \left(-\frac{1}{4}t - \frac{3}{8} - \frac{1}{8(3 + 2t)^3} + \frac{1}{4(3 + 2t)} \right) dt$$

Methode II: substitutie $\boxed{\sqrt{ax^2 + bx + c} = \sqrt{ax} + t}$ voor $\int f(x, y) dx$

Voorbeelden:

$$(2) I = \int \sqrt{x^2 - 3x + 2} dx$$

$$\begin{aligned} \sqrt{x^2 - 3x + 2} = x + t &\Rightarrow x^2 - 3x + 2 = x^2 + 2tx + t^2 \Rightarrow x = \frac{-t^2 + 2}{2t + 3} \\ &\Rightarrow dx = -2 \frac{t^2 + 3t + 2}{(2t + 3)^2} dt \\ &\Rightarrow \sqrt{x^2 - 3x + 2} = \frac{-t^2 + 2}{2t + 3} + t = \frac{t^2 + 3t + 2}{2t + 3} \\ &= -\frac{1}{8}t^2 - \frac{3}{8}t + \frac{1}{32(2t + 3)^2} + \frac{1}{8} \ln |2t + 3| + c \end{aligned}$$

Methode II: substitutie $\boxed{\sqrt{ax^2 + bx + c} = \sqrt{ax} + t}$ voor $\int f(x, y) dx$

Voorbeelden:

$$(2) I = \int \sqrt{x^2 - 3x + 2} dx$$

$$\begin{aligned} \sqrt{x^2 - 3x + 2} = x + t &\Rightarrow x^2 - 3x + 2 = x^2 + 2tx + t^2 \Rightarrow x = \frac{-t^2 + 2}{2t + 3} \\ &\Rightarrow dx = -2 \frac{t^2 + 3t + 2}{(2t + 3)^2} dt \\ &\Rightarrow \sqrt{x^2 - 3x + 2} = \frac{-t^2 + 2}{2t + 3} + t = \frac{t^2 + 3t + 2}{2t + 3} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} &= -\frac{1}{8} \left(\sqrt{x^2 - 3x + 2} - x \right)^2 - \frac{3}{8} \left(\sqrt{x^2 - 3x + 2} - x \right) \\ &+ \frac{1}{32 \left(2\sqrt{x^2 - 3x + 2} - 2x + 3 \right)^2} + \frac{1}{8} \ln \left| 2\sqrt{x^2 - 3x + 2} - 2x + 3 \right| + c \end{aligned}$$

Methode III: substitutie $\sqrt{a(x-p)(x-q)} = (x-p)t$

Methode III: substitutie $\boxed{\sqrt{a(x-p)(x-q)} = (x-p)t}$ voor $\int f(x, y) dx$
met $y = \sqrt{ax^2 + bx + c} = \sqrt{a(x-p)(x-q)}$

Methode III: substitutie $\boxed{\sqrt{a(x-p)(x-q)} = (x-p)t}$ voor $\int f(x, y) dx$
met $y = \sqrt{ax^2 + bx + c} = \sqrt{a(x-p)(x-q)}$
 $\Rightarrow a(x-p)(x-q) = (x-p)^2 t^2$

Methode III: substitutie $\boxed{\sqrt{a(x-p)(x-q)} = (x-p)t}$ voor $\int f(x, y) dx$

met $y = \sqrt{ax^2 + bx + c} = \sqrt{a(x-p)(x-q)}$

$$\Rightarrow a(x-p)(x-q) = (x-p)^2 t^2$$

$$\Rightarrow a(x-q) = (x-p)t^2$$

Methode III: substitutie $\boxed{\sqrt{a(x-p)(x-q)} = (x-p)t}$ voor $\int f(x, y) dx$

met $y = \sqrt{ax^2 + bx + c} = \sqrt{a(x-p)(x-q)}$

$$\Rightarrow a(x-p)(x-q) = (x-p)^2 t^2$$

$$\Rightarrow a(x-q) = (x-p)t^2$$

$$\Rightarrow x = \frac{pt^2 - aq}{t^2 - a}$$

Methode III: substitutie $\boxed{\sqrt{a(x-p)(x-q)} = (x-p)t}$ voor $\int f(x, y) dx$

met $y = \sqrt{ax^2 + bx + c} = \sqrt{a(x-p)(x-q)}$

$$\Rightarrow a(x-p)(x-q) = (x-p)^2 t^2$$

$$\Rightarrow a(x-q) = (x-p)t^2$$

$$\Rightarrow x = \frac{pt^2 - aq}{t^2 - a}$$

$\Rightarrow$ Klasse I

Voorbeelden:

$$(1) I = \int \frac{dx}{\sqrt{(x-1)(x-4)}}$$

Methode III: substitutie $\boxed{\sqrt{a(x-p)(x-q)} = (x-p)t}$ voor $\int f(x, y) dx$

met $y = \sqrt{ax^2 + bx + c} = \sqrt{a(x-p)(x-q)}$

$$\Rightarrow a(x-p)(x-q) = (x-p)^2 t^2$$

$$\Rightarrow a(x-q) = (x-p)t^2$$

$$\Rightarrow x = \frac{pt^2 - aq}{t^2 - a}$$

$\Rightarrow$ Klasse I

Voorbeelden:

$$(1) I = \int \frac{dx}{\sqrt{(x-1)(x-4)}}$$

$$\sqrt{(x-1)(x-4)} = (x-1)t$$

Methode III: substitutie $\boxed{\sqrt{a(x-p)(x-q)} = (x-p)t}$ voor $\int f(x, y) dx$

met $y = \sqrt{ax^2 + bx + c} = \sqrt{a(x-p)(x-q)}$

$$\Rightarrow a(x-p)(x-q) = (x-p)^2 t^2$$

$$\Rightarrow a(x-q) = (x-p)t^2$$

$$\Rightarrow x = \frac{pt^2 - aq}{t^2 - a}$$

$\Rightarrow$ Klasse I

Voorbeelden:

$$(1) I = \int \frac{dx}{\sqrt{(x-1)(x-4)}}$$

$$\sqrt{(x-1)(x-4)} = (x-1)t \Rightarrow x-4 = (x-1)t^2$$

Methode III: substitutie $\boxed{\sqrt{a(x-p)(x-q)} = (x-p)t}$ voor $\int f(x, y) dx$

met $y = \sqrt{ax^2 + bx + c} = \sqrt{a(x-p)(x-q)}$

$$\Rightarrow a(x-p)(x-q) = (x-p)^2 t^2$$

$$\Rightarrow a(x-q) = (x-p)t^2$$

$$\Rightarrow x = \frac{pt^2 - aq}{t^2 - a}$$

$\Rightarrow$ Klasse I

Voorbeelden:

$$(1) I = \int \frac{dx}{\sqrt{(x-1)(x-4)}}$$

$$\sqrt{(x-1)(x-4)} = (x-1)t \Rightarrow x-4 = (x-1)t^2$$

$$x = \frac{t^2 - 4}{t^2 - 1} \Rightarrow x - 1 = \frac{-3}{t^2 - 1}$$

Methode III: substitutie $\boxed{\sqrt{a(x-p)(x-q)} = (x-p)t}$ voor $\int f(x, y) dx$

met $y = \sqrt{ax^2 + bx + c} = \sqrt{a(x-p)(x-q)}$

$$\Rightarrow a(x-p)(x-q) = (x-p)^2 t^2$$

$$\Rightarrow a(x-q) = (x-p)t^2$$

$$\Rightarrow x = \frac{pt^2 - aq}{t^2 - a}$$

$\Rightarrow$ Klasse I

Voorbeelden:

$$(1) I = \int \frac{dx}{\sqrt{(x-1)(x-4)}}$$

$$\sqrt{(x-1)(x-4)} = (x-1)t \Rightarrow x-4 = (x-1)t^2$$

$$x = \frac{t^2 - 4}{t^2 - 1}$$

$$\Rightarrow x-1 = \frac{-3}{t^2 - 1}$$

$$\Rightarrow dx = \frac{6tdt}{(t^2 - 1)^2}$$

Methode III: substitutie $\boxed{\sqrt{a(x-p)(x-q)} = (x-p)t}$ voor $\int f(x, y) dx$

met $y = \sqrt{ax^2 + bx + c} = \sqrt{a(x-p)(x-q)}$

$$\Rightarrow a(x-p)(x-q) = (x-p)^2 t^2$$

$$\Rightarrow a(x-q) = (x-p)t^2$$

$$\Rightarrow x = \frac{pt^2 - aq}{t^2 - a}$$

$\Rightarrow$ Klasse I

Voorbeelden:

$$(1) I = \int \frac{dx}{\sqrt{(x-1)(x-4)}}$$

$$\sqrt{(x-1)(x-4)} = (x-1)t \Rightarrow x-4 = (x-1)t^2$$

$$x = \frac{t^2 - 4}{t^2 - 1}$$

$$\Rightarrow x-1 = \frac{-3}{t^2 - 1}$$

$$\Rightarrow dx = \frac{6tdt}{(t^2 - 1)^2}$$

$$= \int \frac{6tdt}{\frac{(t^2 - 1)^2}{-3}t}$$

Methode III: substitutie $\boxed{\sqrt{a(x-p)(x-q)} = (x-p)t}$ voor $\int f(x, y) dx$

met $y = \sqrt{ax^2 + bx + c} = \sqrt{a(x-p)(x-q)}$

$$\Rightarrow a(x-p)(x-q) = (x-p)^2 t^2$$

$$\Rightarrow a(x-q) = (x-p)t^2$$

$$\Rightarrow x = \frac{pt^2 - aq}{t^2 - a}$$

$\Rightarrow$ Klasse I

Voorbeelden:

$$(1) I = \int \frac{dx}{\sqrt{(x-1)(x-4)}}$$

$$\sqrt{(x-1)(x-4)} = (x-1)t \Rightarrow x-4 = (x-1)t^2$$

$$x = \frac{t^2 - 4}{t^2 - 1}$$

$$\Rightarrow x-1 = \frac{-3}{t^2 - 1}$$

$$\Rightarrow dx = \frac{6tdt}{(t^2 - 1)^2}$$

$$= \int \frac{6tdt}{(t^2 - 1)^2}$$

Methode III: substitutie $\boxed{\sqrt{a(x-p)(x-q)} = (x-p)t}$ voor $\int f(x, y) dx$

met $y = \sqrt{ax^2 + bx + c} = \sqrt{a(x-p)(x-q)}$

$$\Rightarrow a(x-p)(x-q) = (x-p)^2 t^2$$

$$\Rightarrow a(x-q) = (x-p)t^2$$

$$\Rightarrow x = \frac{pt^2 - aq}{t^2 - a}$$

$\Rightarrow$ Klasse I

Voorbeelden:

$$(1) I = \int \frac{dx}{\sqrt{(x-1)(x-4)}}$$

$$\sqrt{(x-1)(x-4)} = (x-1)t \Rightarrow x-4 = (x-1)t^2$$

$$x = \frac{t^2 - 4}{t^2 - 1}$$

$$\Rightarrow x-1 = \frac{-3}{t^2 - 1}$$

$$\Rightarrow dx = \frac{6tdt}{(t^2 - 1)^2}$$

$$= \int \frac{-2dt}{t^2 - 1}$$

Methode III: substitutie $\boxed{\sqrt{a(x-p)(x-q)} = (x-p)t}$ voor $\int f(x, y) dx$

met $y = \sqrt{ax^2 + bx + c} = \sqrt{a(x-p)(x-q)}$

$$\Rightarrow a(x-p)(x-q) = (x-p)^2 t^2$$

$$\Rightarrow a(x-q) = (x-p)t^2$$

$$\Rightarrow x = \frac{pt^2 - aq}{t^2 - a}$$

$\Rightarrow$ Klasse I

Voorbeelden:

$$(1) I = \int \frac{dx}{\sqrt{(x-1)(x-4)}}$$

$$\sqrt{(x-1)(x-4)} = (x-1)t \Rightarrow x-4 = (x-1)t^2$$

$$x = \frac{t^2 - 4}{t^2 - 1}$$

$$\Rightarrow x-1 = \frac{-3}{t^2 - 1}$$

$$\Rightarrow dx = \frac{6tdt}{(t^2 - 1)^2}$$

$$= \int \frac{dt}{t+1} - \int \frac{dt}{t-1}$$

Methode III: substitutie $\boxed{\sqrt{a(x-p)(x-q)} = (x-p)t}$ voor $\int f(x, y) dx$

met $y = \sqrt{ax^2 + bx + c} = \sqrt{a(x-p)(x-q)}$

$$\Rightarrow a(x-p)(x-q) = (x-p)^2 t^2$$

$$\Rightarrow a(x-q) = (x-p)t^2$$

$$\Rightarrow x = \frac{pt^2 - aq}{t^2 - a}$$

$\Rightarrow$ Klasse I

Voorbeelden:

$$(1) I = \int \frac{dx}{\sqrt{(x-1)(x-4)}}$$

$$\sqrt{(x-1)(x-4)} = (x-1)t \Rightarrow x-4 = (x-1)t^2$$

$$x = \frac{t^2 - 4}{t^2 - 1}$$

$$\Rightarrow x-1 = \frac{-3}{t^2 - 1}$$

$$\Rightarrow dx = \frac{6tdt}{(t^2 - 1)^2}$$

$$= \ln |t+1| - \ln |t-1| + k$$

Methode III: substitutie $\boxed{\sqrt{a(x-p)(x-q)} = (x-p)t}$ voor $\int f(x, y) dx$

met $y = \sqrt{ax^2 + bx + c} = \sqrt{a(x-p)(x-q)}$

$$\Rightarrow a(x-p)(x-q) = (x-p)^2 t^2$$

$$\Rightarrow a(x-q) = (x-p)t^2$$

$$\Rightarrow x = \frac{pt^2 - aq}{t^2 - a}$$

$\Rightarrow$ Klasse I

Voorbeelden:

$$(1) I = \int \frac{dx}{\sqrt{(x-1)(x-4)}}$$

$$\sqrt{(x-1)(x-4)} = (x-1)t \Rightarrow x-4 = (x-1)t^2$$

$$x = \frac{t^2 - 4}{t^2 - 1}$$

$$\Rightarrow x-1 = \frac{-3}{t^2 - 1}$$

$$\Rightarrow dx = \frac{6tdt}{(t^2 - 1)^2}$$

$$= \ln \left| \frac{t+1}{t-1} \right| + k$$

Methode III: substitutie $\boxed{\sqrt{a(x-p)(x-q)} = (x-p)t}$ voor $\int f(x, y) dx$

met $y = \sqrt{ax^2 + bx + c} = \sqrt{a(x-p)(x-q)}$

$$\Rightarrow a(x-p)(x-q) = (x-p)^2 t^2$$

$$\Rightarrow a(x-q) = (x-p)t^2$$

$$\Rightarrow x = \frac{pt^2 - aq}{t^2 - a}$$

$\Rightarrow$ Klasse I

Voorbeelden:

$$(1) I = \int \frac{dx}{\sqrt{(x-1)(x-4)}} = \ln \left| \frac{t+1}{t-1} \right| + k$$

$$t = \frac{\sqrt{(x-1)(x-4)}}{x-1}$$

Methode III: substitutie $\boxed{\sqrt{a(x-p)(x-q)} = (x-p)t}$ voor $\int f(x, y) dx$

met $y = \sqrt{ax^2 + bx + c} = \sqrt{a(x-p)(x-q)}$

$$\Rightarrow a(x-p)(x-q) = (x-p)^2 t^2$$

$$\Rightarrow a(x-q) = (x-p)t^2$$

$$\Rightarrow x = \frac{pt^2 - aq}{t^2 - a}$$

$\Rightarrow$ Klasse I

Voorbeelden:

$$(1) I = \int \frac{dx}{\sqrt{(x-1)(x-4)}} = \ln \left| \frac{t+1}{t-1} \right| + k$$

$$t = \frac{\sqrt{(x-1)(x-4)}}{x-1} \Rightarrow \frac{t+1}{t-1} = \frac{\frac{\sqrt{(x-1)(x-4)}}{x-1} + 1}{\frac{\sqrt{(x-1)(x-4)}}{x-1} - 1}$$

Methode III: substitutie $\boxed{\sqrt{a(x-p)(x-q)} = (x-p)t}$ voor $\int f(x, y) dx$

met $y = \sqrt{ax^2 + bx + c} = \sqrt{a(x-p)(x-q)}$

$$\Rightarrow a(x-p)(x-q) = (x-p)^2 t^2$$

$$\Rightarrow a(x-q) = (x-p)t^2$$

$$\Rightarrow x = \frac{pt^2 - aq}{t^2 - a}$$

$\Rightarrow$ Klasse I

Voorbeelden:

$$(1) I = \int \frac{dx}{\sqrt{(x-1)(x-4)}} = \ln \left| \frac{t+1}{t-1} \right| + k$$

$$t = \frac{\sqrt{(x-1)(x-4)}}{x-1} \Rightarrow \frac{t+1}{t-1} = \frac{\sqrt{(x-1)(x-4)} + x - 1}{\sqrt{(x-1)(x-4)} - x + 1}$$

Methode III: substitutie $\boxed{\sqrt{a(x-p)(x-q)} = (x-p)t}$ voor $\int f(x, y) dx$

met $y = \sqrt{ax^2 + bx + c} = \sqrt{a(x-p)(x-q)}$

$$\Rightarrow a(x-p)(x-q) = (x-p)^2 t^2$$

$$\Rightarrow a(x-q) = (x-p)t^2$$

$$\Rightarrow x = \frac{pt^2 - aq}{t^2 - a}$$

$\Rightarrow$ Klasse I

Voorbeelden:

$$(1) I = \int \frac{dx}{\sqrt{(x-1)(x-4)}} = \ln \left| \frac{t+1}{t-1} \right| + k$$

$$t = \frac{\sqrt{(x-1)(x-4)}}{x-1} \Rightarrow \frac{t+1}{t-1} = \frac{\left(\sqrt{(x-1)(x-4)} + x - 1 \right)^2}{\left(\sqrt{(x-1)(x-4)} - x + 1 \right) \left(\sqrt{(x-1)(x-4)} + x - 1 \right)}$$

Methode III: substitutie $\boxed{\sqrt{a(x-p)(x-q)} = (x-p)t}$ voor $\int f(x, y) dx$

met $y = \sqrt{ax^2 + bx + c} = \sqrt{a(x-p)(x-q)}$

$$\Rightarrow a(x-p)(x-q) = (x-p)^2 t^2$$

$$\Rightarrow a(x-q) = (x-p)t^2$$

$$\Rightarrow x = \frac{pt^2 - aq}{t^2 - a}$$

$\Rightarrow$ Klasse I

Voorbeelden:

$$(1) I = \int \frac{dx}{\sqrt{(x-1)(x-4)}} = \ln \left| \frac{t+1}{t-1} \right| + k$$

$$t = \frac{\sqrt{(x-1)(x-4)}}{x-1} \Rightarrow \frac{t+1}{t-1} = \frac{(x-1)^2 + 2(x-1)\sqrt{(x-1)(x-4)} + (x-1)(x-4)}{(x-1)(x-4) - (x-1)^2}$$

Methode III: substitutie $\boxed{\sqrt{a(x-p)(x-q)} = (x-p)t}$ voor $\int f(x, y) dx$

met $y = \sqrt{ax^2 + bx + c} = \sqrt{a(x-p)(x-q)}$

$$\Rightarrow a(x-p)(x-q) = (x-p)^2 t^2$$

$$\Rightarrow a(x-q) = (x-p)t^2$$

$$\Rightarrow x = \frac{pt^2 - aq}{t^2 - a}$$

$\Rightarrow$ Klasse I

Voorbeelden:

$$(1) I = \int \frac{dx}{\sqrt{(x-1)(x-4)}} = \ln \left| \frac{t+1}{t-1} \right| + k$$

$$t = \frac{\sqrt{(x-1)(x-4)}}{x-1} \Rightarrow \frac{t+1}{t-1} = \frac{2x^2 - 7x + 5 + 2(x-1)\sqrt{(x-1)(x-4)}}{-3x + 3}$$

Methode III: substitutie $\boxed{\sqrt{a(x-p)(x-q)} = (x-p)t}$ voor $\int f(x, y) dx$

met $y = \sqrt{ax^2 + bx + c} = \sqrt{a(x-p)(x-q)}$

$$\Rightarrow a(x-p)(x-q) = (x-p)^2 t^2$$

$$\Rightarrow a(x-q) = (x-p)t^2$$

$$\Rightarrow x = \frac{pt^2 - aq}{t^2 - a}$$

$\Rightarrow$ Klasse I

Voorbeelden:

$$(1) I = \int \frac{dx}{\sqrt{(x-1)(x-4)}} = \ln \left| \frac{t+1}{t-1} \right| + k$$

$$t = \frac{\sqrt{(x-1)(x-4)}}{x-1} \Rightarrow \frac{t+1}{t-1} = \frac{(x-1)(2x-5) + 2(x-1)\sqrt{(x-1)(x-4)}}{-3(x-1)}$$

Methode III: substitutie $\boxed{\sqrt{a(x-p)(x-q)} = (x-p)t}$ voor $\int f(x, y) dx$

met $y = \sqrt{ax^2 + bx + c} = \sqrt{a(x-p)(x-q)}$

$$\Rightarrow a(x-p)(x-q) = (x-p)^2 t^2$$

$$\Rightarrow a(x-q) = (x-p)t^2$$

$$\Rightarrow x = \frac{pt^2 - aq}{t^2 - a}$$

$\Rightarrow$ Klasse I

Voorbeelden:

$$(1) I = \int \frac{dx}{\sqrt{(x-1)(x-4)}} = \ln \left| \frac{t+1}{t-1} \right| + k$$

$$t = \frac{\sqrt{(x-1)(x-4)}}{x-1} \Rightarrow \frac{t+1}{t-1} = \frac{(2x-5) + 2\sqrt{(x-1)(x-4)}}{-3}$$

Methode III: substitutie $\boxed{\sqrt{a(x-p)(x-q)} = (x-p)t}$ voor $\int f(x, y) dx$

met $y = \sqrt{ax^2 + bx + c} = \sqrt{a(x-p)(x-q)}$

$$\Rightarrow a(x-p)(x-q) = (x-p)^2 t^2$$

$$\Rightarrow a(x-q) = (x-p)t^2$$

$$\Rightarrow x = \frac{pt^2 - aq}{t^2 - a}$$

$\Rightarrow$ Klasse I

Voorbeelden:

$$(1) I = \int \frac{dx}{\sqrt{(x-1)(x-4)}} = \ln \left| \frac{t+1}{t-1} \right| + k$$

$$t = \frac{\sqrt{(x-1)(x-4)}}{x-1} \Rightarrow \left| \frac{t+1}{t-1} \right| = \left| \frac{(2x-5) + 2\sqrt{(x-1)(x-4)}}{-3} \right|$$

Methode III: substitutie $\boxed{\sqrt{a(x-p)(x-q)} = (x-p)t}$ voor $\int f(x, y) dx$

met $y = \sqrt{ax^2 + bx + c} = \sqrt{a(x-p)(x-q)}$

$$\Rightarrow a(x-p)(x-q) = (x-p)^2 t^2$$

$$\Rightarrow a(x-q) = (x-p)t^2$$

$$\Rightarrow x = \frac{pt^2 - aq}{t^2 - a}$$

$\Rightarrow$ Klasse I

Voorbeelden:

$$(1) I = \int \frac{dx}{\sqrt{(x-1)(x-4)}} = \ln \left| \frac{t+1}{t-1} \right| + k$$

$$t = \frac{\sqrt{(x-1)(x-4)}}{x-1} \Rightarrow \left| \frac{t+1}{t-1} \right| = \left| \frac{(2x-5) + 2\sqrt{(x-1)(x-4)}}{-3} \right|$$

$$\Rightarrow I = \ln \left| \frac{2x-5 + 2\sqrt{(x-1)(x-4)}}{3} \right| + k$$

Methode III: substitutie $\boxed{\sqrt{a(x-p)(x-q)} = (x-p)t}$ voor $\int f(x, y) dx$

met $y = \sqrt{ax^2 + bx + c} = \sqrt{a(x-p)(x-q)}$

Voorbeelden:

$$(2) I = \int \frac{dx}{\sqrt{2+x-x^2}}$$

Methode III: substitutie $\boxed{\sqrt{a(x-p)(x-q)} = (x-p)t}$ voor $\int f(x, y) dx$

met $y = \sqrt{ax^2 + bx + c} = \sqrt{a(x-p)(x-q)}$

Voorbeelden:

$$(2) I = \int \frac{dx}{\sqrt{2+x-x^2}} = \int \frac{dx}{\sqrt{(2-x)(x+1)}}$$

Methode III: substitutie $\boxed{\sqrt{a(x-p)(x-q)} = (x-p)t}$ voor $\int f(x, y) dx$

met $y = \sqrt{ax^2 + bx + c} = \sqrt{a(x-p)(x-q)}$

Voorbeelden:

$$(2) I = \int \frac{dx}{\sqrt{2+x-x^2}} = \int \frac{dx}{\sqrt{(2-x)(x+1)}}$$

$$\sqrt{(2-x)(x+1)} = (2-x)t$$

Methode III: substitutie $\boxed{\sqrt{a(x-p)(x-q)} = (x-p)t}$ voor $\int f(x, y) dx$

met $y = \sqrt{ax^2 + bx + c} = \sqrt{a(x-p)(x-q)}$

Voorbeelden:

$$(2) I = \int \frac{dx}{\sqrt{2+x-x^2}} = \int \frac{dx}{\sqrt{(2-x)(x+1)}}$$

$$\sqrt{(2-x)(x+1)} = (2-x)t \Rightarrow x+1 = (2-x)t^2$$

Methode III: substitutie $\boxed{\sqrt{a(x-p)(x-q)} = (x-p)t}$ voor $\int f(x, y) dx$

met $y = \sqrt{ax^2 + bx + c} = \sqrt{a(x-p)(x-q)}$

Voorbeelden:

$$(2) I = \int \frac{dx}{\sqrt{2+x-x^2}} = \int \frac{dx}{\sqrt{(2-x)(x+1)}}$$

$$\sqrt{(2-x)(x+1)} = (2-x)t \Rightarrow x+1 = (2-x)t^2$$

$$x = \frac{2t^2 - 1}{t^2 + 1} \quad \Rightarrow \quad 2 - x = \frac{3}{t^2 + 1}$$

Methode III: substitutie $\boxed{\sqrt{a(x-p)(x-q)} = (x-p)t}$ voor $\int f(x, y) dx$

met $y = \sqrt{ax^2 + bx + c} = \sqrt{a(x-p)(x-q)}$

Voorbeelden:

$$(2) I = \int \frac{dx}{\sqrt{2+x-x^2}} = \int \frac{dx}{\sqrt{(2-x)(x+1)}}$$

$$\sqrt{(2-x)(x+1)} = (2-x)t \Rightarrow x+1 = (2-x)t^2$$

$$x = \frac{2t^2 - 1}{t^2 + 1} \quad \Rightarrow \quad 2 - x = \frac{3}{t^2 + 1}$$

$$\Rightarrow dx = \frac{6tdt}{(t^2 + 1)^2}$$

Methode III: substitutie $\boxed{\sqrt{a(x-p)(x-q)} = (x-p)t}$ voor $\int f(x, y) dx$

met $y = \sqrt{ax^2 + bx + c} = \sqrt{a(x-p)(x-q)}$

Voorbeelden:

$$(2) I = \int \frac{dx}{\sqrt{2+x-x^2}} = \int \frac{dx}{\sqrt{(2-x)(x+1)}}$$

$$\sqrt{(2-x)(x+1)} = (2-x)t \Rightarrow x+1 = (2-x)t^2$$

$$x = \frac{2t^2 - 1}{t^2 + 1} \quad \Rightarrow \quad 2 - x = \frac{3}{t^2 + 1}$$

$$\Rightarrow dx = \frac{6tdt}{(t^2 + 1)^2}$$

$$= \int \frac{\frac{6tdt}{3t}}{\frac{(t^2 + 1)^2}{t^2 + 1}}$$

Methode III: substitutie $\boxed{\sqrt{a(x-p)(x-q)} = (x-p)t}$ voor $\int f(x, y) dx$

met $y = \sqrt{ax^2 + bx + c} = \sqrt{a(x-p)(x-q)}$

Voorbeelden:

$$(2) I = \int \frac{dx}{\sqrt{2+x-x^2}} = \int \frac{dx}{\sqrt{(2-x)(x+1)}}$$

$$\sqrt{(2-x)(x+1)} = (2-x)t \Rightarrow x+1 = (2-x)t^2$$

$$x = \frac{2t^2 - 1}{t^2 + 1} \quad \Rightarrow \quad 2 - x = \frac{3}{t^2 + 1}$$

$$\Rightarrow dx = \frac{6tdt}{(t^2 + 1)^2}$$

$$= \int \frac{6tdt}{3t(t^2 + 1)}$$

Methode III: substitutie $\boxed{\sqrt{a(x-p)(x-q)} = (x-p)t}$ voor $\int f(x, y) dx$

met $y = \sqrt{ax^2 + bx + c} = \sqrt{a(x-p)(x-q)}$

Voorbeelden:

$$(2) I = \int \frac{dx}{\sqrt{2+x-x^2}} = \int \frac{dx}{\sqrt{(2-x)(x+1)}}$$

$$\sqrt{(2-x)(x+1)} = (2-x)t \Rightarrow x+1 = (2-x)t^2$$

$$x = \frac{2t^2 - 1}{t^2 + 1} \quad \Rightarrow \quad 2 - x = \frac{3}{t^2 + 1}$$

$$\Rightarrow dx = \frac{6tdt}{(t^2 + 1)^2}$$

$$= \int \frac{2dt}{t^2 + 1}$$

Methode III: substitutie $\boxed{\sqrt{a(x-p)(x-q)} = (x-p)t}$ voor $\int f(x, y) dx$

met $y = \sqrt{ax^2 + bx + c} = \sqrt{a(x-p)(x-q)}$

Voorbeelden:

$$(2) I = \int \frac{dx}{\sqrt{2+x-x^2}} = \int \frac{dx}{\sqrt{(2-x)(x+1)}}$$

$$\sqrt{(2-x)(x+1)} = (2-x)t \Rightarrow x+1 = (2-x)t^2$$

$$x = \frac{2t^2 - 1}{t^2 + 1} \quad \Rightarrow \quad 2 - x = \frac{3}{t^2 + 1}$$

$$\Rightarrow dx = \frac{6tdt}{(t^2 + 1)^2}$$

$$= 2 \operatorname{Bgtg} t + k$$

Methode III: substitutie $\boxed{\sqrt{a(x-p)(x-q)} = (x-p)t}$ voor $\int f(x, y) dx$

met $y = \sqrt{ax^2 + bx + c} = \sqrt{a(x-p)(x-q)}$

Voorbeelden:

$$(2) I = \int \frac{dx}{\sqrt{2+x-x^2}} = \int \frac{dx}{\sqrt{(2-x)(x+1)}}$$

$$\sqrt{(2-x)(x+1)} = (2-x)t \Rightarrow x+1 = (2-x)t^2$$

$$x = \frac{2t^2 - 1}{t^2 + 1} \quad \Rightarrow \quad 2 - x = \frac{3}{t^2 + 1}$$

$$\Rightarrow dx = \frac{6tdt}{(t^2 + 1)^2}$$

$$= 2 \operatorname{Bgtg} \sqrt{\frac{x+1}{2-x}} + k$$

Methode IV: substitutie naar 2de klasse

Voorbeelden:

$$(1) I = \int \sqrt{1 - x^2} dx$$

Methode IV: substitutie naar 2de klasse**Voorbeelden:**

$$(1) I = \int \sqrt{1 - x^2} dx$$

$$x = \sin t$$

Methode IV: substitutie naar 2de klasse**Voorbeelden:**

$$(1) I = \int \sqrt{1 - x^2} dx$$

$$x = \sin t \Rightarrow \sqrt{1 - x^2} = \sqrt{1 - \sin^2 t} = \cos t$$

Methode IV: substitutie naar 2de klasse**Voorbeelden:**

$$(1) I = \int \sqrt{1 - x^2} dx$$

$$x = \sin t \Rightarrow \sqrt{1 - x^2} = \sqrt{1 - \sin^2 t} = \cos t$$
$$dx = \cos t dt$$

Methode IV: substitutie naar 2de klasse**Voorbeelden:**

$$(1) I = \int \sqrt{1 - x^2} dx$$

$$x = \sin t \Rightarrow \sqrt{1 - x^2} = \sqrt{1 - \sin^2 t} = \cos t$$

$$dx = \cos t dt$$

$$t = \arcsin x$$

Methode IV: substitutie naar 2de klasse**Voorbeelden:**

$$(1) I = \int \sqrt{1 - x^2} dx$$

$$x = \sin t \Rightarrow \sqrt{1 - x^2} = \sqrt{1 - \sin^2 t} = \cos t$$

$$dx = \cos t dt$$

$$t = \arcsin x$$

$$= \int \cos^2 t dt$$

Methode IV: substitutie naar 2de klasse**Voorbeelden:**

$$(1) I = \int \sqrt{1 - x^2} dx$$

$$x = \sin t \Rightarrow \sqrt{1 - x^2} = \sqrt{1 - \sin^2 t} = \cos t$$

$$dx = \cos t dt$$

$$t = \arcsin x$$

$$= \frac{1}{2} (t + \sin t \cos t) + k$$

Methode IV: substitutie naar 2de klasse**Voorbeelden:**

$$(1) I = \int \sqrt{1-x^2} dx$$

$$x = \sin t \Rightarrow \sqrt{1-x^2} = \sqrt{1-\sin^2 t} = \cos t$$

$$dx = \cos t dt$$

$$t = \arcsin x$$

$$= \frac{1}{2} (\arcsin x + x\sqrt{1-x^2}) + k$$

Methode IV: substitutie naar 2de klasse**Voorbeelden:**

$$(1) I = \int \sqrt{1-x^2} dx$$

$$x = \sin t \Rightarrow \sqrt{1-x^2} = \sqrt{1-\sin^2 t} = \cos t$$

$$dx = \cos t dt$$

$$t = \arcsin x$$

$$= \frac{1}{2} (\arcsin x + x\sqrt{1-x^2}) + k$$

$$(2) I = \int \sqrt{x^2+4} dx$$

Methode IV: substitutie naar 2de klasse**Voorbeelden:**

$$(1) I = \int \sqrt{1-x^2} dx$$

$$x = \sin t \Rightarrow \sqrt{1-x^2} = \sqrt{1-\sin^2 t} = \cos t$$

$$dx = \cos t dt$$

$$t = \arcsin x$$

$$= \frac{1}{2} (\arcsin x + x\sqrt{1-x^2}) + k$$

$$(2) I = \int \sqrt{x^2+4} dx$$

$$x = 2 \sinh t$$

Methode IV: substitutie naar 2de klasse**Voorbeelden:**

$$(1) I = \int \sqrt{1 - x^2} dx$$

$$x = \sin t \Rightarrow \sqrt{1 - x^2} = \sqrt{1 - \sin^2 t} = \cos t$$

$$dx = \cos t dt$$

$$t = \arcsin x$$

$$= \frac{1}{2} (\arcsin x + x\sqrt{1 - x^2}) + k$$

$$(2) I = \int \sqrt{x^2 + 4} dx$$

$$x = 2 \sinh t \Rightarrow \sqrt{x^2 + 4} = \sqrt{4 \sinh^2 t + 4}$$

Methode IV: substitutie naar 2de klasse**Voorbeelden:**

$$(1) I = \int \sqrt{1-x^2} dx$$

$$x = \sin t \Rightarrow \sqrt{1-x^2} = \sqrt{1-\sin^2 t} = \cos t$$

$$dx = \cos t dt$$

$$t = \arcsin x$$

$$= \frac{1}{2} (\arcsin x + x\sqrt{1-x^2}) + k$$

$$(2) I = \int \sqrt{x^2+4} dx$$

$$x = 2 \operatorname{sh} t \Rightarrow \sqrt{x^2+4} = \sqrt{4 \operatorname{sh}^2 t + 4} = 2\sqrt{\operatorname{sh}^2 t + 1}$$

Methode IV: substitutie naar 2de klasse**Voorbeelden:**

$$(1) I = \int \sqrt{1-x^2} dx$$

$$x = \sin t \Rightarrow \sqrt{1-x^2} = \sqrt{1-\sin^2 t} = \cos t$$

$$dx = \cos t dt$$

$$t = \arcsin x$$

$$= \frac{1}{2} (\arcsin x + x\sqrt{1-x^2}) + k$$

$$(2) I = \int \sqrt{x^2+4} dx$$

$$x = 2 \operatorname{sh} t \Rightarrow \sqrt{x^2+4} = \sqrt{4 \operatorname{sh}^2 t + 4} = 2\sqrt{\operatorname{sh}^2 t + 1} = 2 \operatorname{ch} t$$

Methode IV: substitutie naar 2de klasse**Voorbeelden:**

$$(1) I = \int \sqrt{1-x^2} dx$$

$$x = \sin t \Rightarrow \sqrt{1-x^2} = \sqrt{1-\sin^2 t} = \cos t$$

$$dx = \cos t dt$$

$$t = \arcsin x$$

$$= \frac{1}{2} (\arcsin x + x\sqrt{1-x^2}) + k$$

$$(2) I = \int \sqrt{x^2+4} dx$$

$$x = 2 \operatorname{sh} t \Rightarrow \sqrt{x^2+4} = \sqrt{4 \operatorname{sh}^2 t + 4} = 2\sqrt{\operatorname{sh}^2 t + 1} = 2 \operatorname{ch} t$$

$$dx = 2 \operatorname{ch} t dt$$

Methode IV: substitutie naar 2de klasse**Voorbeelden:**

$$(1) I = \int \sqrt{1-x^2} dx$$

$$x = \sin t \Rightarrow \sqrt{1-x^2} = \sqrt{1-\sin^2 t} = \cos t$$

$$dx = \cos t dt$$

$$t = \arcsin x$$

$$= \frac{1}{2} (\arcsin x + x\sqrt{1-x^2}) + k$$

$$(2) I = \int \sqrt{x^2+4} dx$$

$$x = 2 \operatorname{sh} t \Rightarrow \sqrt{x^2+4} = \sqrt{4 \operatorname{sh}^2 t + 4} = 2\sqrt{\operatorname{sh}^2 t + 1} = 2 \operatorname{ch} t$$

$$dx = 2 \operatorname{ch} t dt$$

$$= 4 \int \operatorname{ch}^2 t dt$$

Methode IV: substitutie naar 2de klasse**Voorbeelden:**

$$(1) I = \int \sqrt{1-x^2} dx$$

$$x = \sin t \Rightarrow \sqrt{1-x^2} = \sqrt{1-\sin^2 t} = \cos t$$

$$dx = \cos t dt$$

$$t = \arcsin x$$

$$= \frac{1}{2} (\arcsin x + x\sqrt{1-x^2}) + k$$

$$(2) I = \int \sqrt{x^2+4} dx$$

$$x = 2 \operatorname{sh} t \Rightarrow \sqrt{x^2+4} = \sqrt{4 \operatorname{sh}^2 t + 4} = 2\sqrt{\operatorname{sh}^2 t + 1} = 2 \operatorname{ch} t$$

$$dx = 2 \operatorname{ch} t dt$$

$$= 2 \int (1 + \operatorname{ch} 2t) dt$$

Methode IV: substitutie naar 2de klasse**Voorbeelden:**

$$(1) I = \int \sqrt{1-x^2} dx$$

$$x = \sin t \Rightarrow \sqrt{1-x^2} = \sqrt{1-\sin^2 t} = \cos t$$

$$dx = \cos t dt$$

$$t = \arcsin x$$

$$= \frac{1}{2} (\arcsin x + x\sqrt{1-x^2}) + k$$

$$(2) I = \int \sqrt{x^2+4} dx$$

$$x = 2 \operatorname{sh} t \Rightarrow \sqrt{x^2+4} = \sqrt{4 \operatorname{sh}^2 t + 4} = 2\sqrt{\operatorname{sh}^2 t + 1} = 2 \operatorname{ch} t$$

$$dx = 2 \operatorname{ch} t dt$$

$$= 2t + \operatorname{sh} 2t + k$$

Methode IV: substitutie naar 2de klasse**Voorbeelden:**

$$(1) I = \int \sqrt{1-x^2} dx$$

$$x = \sin t \Rightarrow \sqrt{1-x^2} = \sqrt{1-\sin^2 t} = \cos t$$

$$dx = \cos t dt$$

$$t = \arcsin x$$

$$= \frac{1}{2} (\arcsin x + x\sqrt{1-x^2}) + k$$

$$(2) I = \int \sqrt{x^2+4} dx$$

$$x = 2 \operatorname{sh} t \Rightarrow \sqrt{x^2+4} = \sqrt{4 \operatorname{sh}^2 t + 4} = 2\sqrt{\operatorname{sh}^2 t + 1} = 2 \operatorname{ch} t$$

$$dx = 2 \operatorname{ch} t dt$$

$$= 2t + \operatorname{sh} 2t + k$$

$$\operatorname{sh} 2t = 2 \operatorname{sh} t \operatorname{ch} t \text{ en } \operatorname{ch} t = \sqrt{1 + \operatorname{sh}^2 t}$$

Methode IV: substitutie naar 2de klasse**Voorbeelden:**

$$(1) I = \int \sqrt{1-x^2} dx$$

$$x = \sin t \Rightarrow \sqrt{1-x^2} = \sqrt{1-\sin^2 t} = \cos t$$

$$dx = \cos t dt$$

$$t = \arcsin x$$

$$= \frac{1}{2} (\arcsin x + x\sqrt{1-x^2}) + k$$

$$(2) I = \int \sqrt{x^2+4} dx$$

$$x = 2 \operatorname{sh} t \Rightarrow \sqrt{x^2+4} = \sqrt{4 \operatorname{sh}^2 t + 4} = 2\sqrt{\operatorname{sh}^2 t + 1} = 2 \operatorname{ch} t$$

$$dx = 2 \operatorname{ch} t dt$$

$$= 2 \left(\operatorname{Bgs} \frac{x}{2} + x\sqrt{1+\frac{x^2}{4}} \right) + k$$

$$\operatorname{sh} 2t = 2 \operatorname{sh} t \operatorname{ch} t \text{ en } \operatorname{ch} t = \sqrt{1+\operatorname{sh}^2 t}$$

Twée belangrijke integralen

Twée belangrijke integralen

$$(1) \int \frac{dx}{\sqrt{a^2 - x^2}} = \text{Bgsin} \frac{x}{a} + k \quad \text{als } a > 0$$

Twee belangrijke integralen

$$(1) \int \frac{dx}{\sqrt{a^2 - x^2}} = \text{Bgsin} \frac{x}{a} + k \quad \text{als } a > 0$$

$$(2) \int \frac{dx}{\sqrt{x^2 + a}} = \ln \left| x + \sqrt{x^2 + a} \right| + k$$

Twee belangrijke integralen

$$(1) \int \frac{dx}{\sqrt{a^2 - x^2}} = \text{Bgsin} \frac{x}{a} + k \quad \text{als } a > 0$$

$$(2) \int \frac{dx}{\sqrt{x^2 + a}} = \ln \left| x + \sqrt{x^2 + a} \right| + k$$

Voorbeelden

$$(1) I = \int \frac{dx}{\sqrt{x^2 - 5x + 4}}$$

Twee belangrijke integralen

$$(1) \int \frac{dx}{\sqrt{a^2 - x^2}} = \text{Bgsin} \frac{x}{a} + k \quad \text{als } a > 0$$

$$(2) \int \frac{dx}{\sqrt{x^2 + a}} = \ln \left| x + \sqrt{x^2 + a} \right| + k$$

Voorbeelden

$$(1) I = \int \frac{dx}{\sqrt{x^2 - 5x + 4}} = \int \frac{d\left(x - \frac{5}{2}\right)}{\sqrt{\left(x - \frac{5}{2}\right)^2 - \frac{9}{4}}}$$

Twee belangrijke integralen

$$(1) \int \frac{dx}{\sqrt{a^2 - x^2}} = \text{Bgsin} \frac{x}{a} + k \quad \text{als } a > 0$$

$$(2) \int \frac{dx}{\sqrt{x^2 + a}} = \ln \left| x + \sqrt{x^2 + a} \right| + k$$

Voorbeelden

$$(1) I = \int \frac{dx}{\sqrt{x^2 - 5x + 4}} = \int \frac{d\left(x - \frac{5}{2}\right)}{\sqrt{\left(x - \frac{5}{2}\right)^2 - \frac{9}{4}}}$$

Twee belangrijke integralen

$$(1) \int \frac{dx}{\sqrt{a^2 - x^2}} = \text{Bgsin} \frac{x}{a} + k \quad \text{als } a > 0$$

$$(2) \int \frac{dx}{\sqrt{x^2 + a}} = \ln \left| x + \sqrt{x^2 + a} \right| + k$$

Voorbeelden

$$(1) I = \int \frac{dx}{\sqrt{x^2 - 5x + 4}} = \ln \left| x - \frac{5}{2} + \sqrt{x^2 - 5x + 4} \right| + k$$

Twee belangrijke integralen

$$(1) \int \frac{dx}{\sqrt{a^2 - x^2}} = \text{Bgsin} \frac{x}{a} + k \quad \text{als } a > 0$$

$$(2) \int \frac{dx}{\sqrt{x^2 + a}} = \ln \left| x + \sqrt{x^2 + a} \right| + k$$

Voorbeelden

$$(1) I = \int \frac{dx}{\sqrt{x^2 - 5x + 4}} = \ln \left| 2x - 5 + 2\sqrt{x^2 - 5x + 4} \right| + k$$

Twee belangrijke integralen

$$(1) \int \frac{dx}{\sqrt{a^2 - x^2}} = \text{Bgsin} \frac{x}{a} + k \quad \text{als } a > 0$$

$$(2) \int \frac{dx}{\sqrt{x^2 + a}} = \ln \left| x + \sqrt{x^2 + a} \right| + k$$

Voorbeelden

$$(1) I = \int \frac{dx}{\sqrt{x^2 - 5x + 4}} = \ln \left| 2x - 5 + 2\sqrt{x^2 - 5x + 4} \right| + k$$

$$(2) I = \int \frac{dx}{\sqrt{2 + x - x^2}}$$

Twee belangrijke integralen

$$(1) \int \frac{dx}{\sqrt{a^2 - x^2}} = \text{Bgsin} \frac{x}{a} + k \quad \text{als } a > 0$$

$$(2) \int \frac{dx}{\sqrt{x^2 + a}} = \ln \left| x + \sqrt{x^2 + a} \right| + k$$

Voorbeelden

$$(1) I = \int \frac{dx}{\sqrt{x^2 - 5x + 4}} = \ln \left| 2x - 5 + 2\sqrt{x^2 - 5x + 4} \right| + k$$

$$(2) I = \int \frac{dx}{\sqrt{2 + x - x^2}} = \int \frac{d\left(x - \frac{1}{2}\right)}{\sqrt{\frac{9}{4} - \left(x - \frac{1}{2}\right)^2}}$$

Twee belangrijke integralen

$$(1) \int \frac{dx}{\sqrt{a^2 - x^2}} = \text{Bgsin} \frac{x}{a} + k \quad \text{als } a > 0$$

$$(2) \int \frac{dx}{\sqrt{x^2 + a}} = \ln \left| x + \sqrt{x^2 + a} \right| + k$$

Voorbeelden

$$(1) I = \int \frac{dx}{\sqrt{x^2 - 5x + 4}} = \ln \left| 2x - 5 + 2\sqrt{x^2 - 5x + 4} \right| + k$$

$$(2) I = \int \frac{dx}{\sqrt{2 + x - x^2}} = \text{Bgsin} \frac{x - \frac{1}{2}}{\frac{3}{2}} + k$$

Twee belangrijke integralen

$$(1) \int \frac{dx}{\sqrt{a^2 - x^2}} = \text{Bgsin} \frac{x}{a} + k \quad \text{als } a > 0$$

$$(2) \int \frac{dx}{\sqrt{x^2 + a}} = \ln \left| x + \sqrt{x^2 + a} \right| + k$$

Voorbeelden

$$(1) I = \int \frac{dx}{\sqrt{x^2 - 5x + 4}} = \ln \left| 2x - 5 + 2\sqrt{x^2 - 5x + 4} \right| + k$$

$$(2) I = \int \frac{dx}{\sqrt{2 + x - x^2}} = \text{Bgsin} \frac{2x - 1}{3} + k$$

EINDE
van deze presentatie